

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

با سمه تعالی

» فرم شماره: ۱ «

فرم خلاصه اطلاعات مربوط به کارمندان و مستندسازی «ویژه ارتقاء رتبه شغلی عالی»

نام خانوادگی: نام پدر: نام شغلی: **الهیات** کد ملی: شماره پرسنلی:

پست سازمانی: **دبیر** سابقه خدمت قابل قبول (روز / ماه / سال): سوابق تجربه قابل قبول (روز / ماه / سال):

۱. محل جغرافیایی خدمت: آموزش و پرورش **استان** حوزه محل خدمت «شهر / شهرستان»:
۲. سوابق تجربی کارمند: «بر اساس فرم ۵۰۲ اطلاعات پرسنلی»

ردیف	رتبه شغلی	عنوان پست سازمانی	دوره تصدی	ردی ف	رتبه شغلی	عنوان پست سازمانی	دوره تصدی
۱				۷			
۲				۸			
۳				۹			
۴				۱۰			
۵				۱۱			
۶				۱۲			

۳. میانگین امتیاز مکتسبه طول دوره ارزشیابی کارمند: امتیاز

۴. عناوین دوره های آموزشی مرتبط با شغل: «عالی: ۱۵۰ ساعت»

ردیف	عنوان دوره	ساعت	ردیف	عنوان دوره	ساعت
۱			۷		
۲			۸		
۳			۹		
۴			۱۰		
۵			۱۱		
۶			۱۲		

* جمع ساعت دوره های آموزشی: ساعت

۵. مهر و امضاء مدیر کل آموزش و پرورش استان: .....
• امضاء رئیس امور اداری و تشکیلات استان: .....

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

» فرم شماره: ۲ «

« ویژه ارتقاء رتبه شغلی عالی »

* مستند سازی تجربیات « کارمند محترم لطفاً در خصوص هر یک از قسمتهای زیر چند سطر توضیح دهید »

مقدمه: ارائه توضیح کلی در خصوص حوزه فعالیت کارمند:

۱. ارزشیابی عمومی:

– نقاط قوت در زمینه وظایف و مسئولیت های شغلی:

الف: طرح درس روزانه و سالانه ب: استفاده از شیوه های جدید در تدریس

ج: استفاده از شیوه های جذاب برای تدریس د: استفاده از روش مشارکتی و بحث و گفتگو در تدریس

– نقاط ضعف در زمینه وظایف و مسئولیت های شغلی:

الف: کمبود امکانات (صوتی و بصری) برای تدریس

ب: زیاد بودن دانش آموزان

ج:

۲. اقدامات خاصی که در طول خدمت صورت گرفته و به نتیجه رسیده است.

استفاده از روش های جدید در تدریس

۳. بیان نکات ویژه و کلیدی حاصل تجربیات کارمند که منجر به بهبود وضع در حوزه کاری شده است.

فعال بودن در کلاس و ایجاد روحیه بحث در دانش آموزان

۴. برنامه خاص برای آینده ناشی از تجربیات گذشته.

استفاده بیشتر از روش های سمعی و بصری برای تدریس در کلاس

۵. مهر و امضاء مدیر کل آموزش و پرورش استان: ۶. امضاء رییس امور اداری و تشکیلات استان:

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

هوالمزاق

« ویژه ارتقاء رتبه شغلی عالی »

اداره کل آموزش و پرورش استان

شماره ملی :

کد پرسنلی :

نام خانوادگی :

نام :

عنوان پست سازمانی : دبیر

رشته شغلی : الهیات

/ /

خبره

رتبه قبلی و تاریخ اجراء :

/ /

عالی

رتبه جدید و تاریخ اجراء :

عنوان مستندات تجربیات مدون :

تجربیات تدریسی دبیر الهیات

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

فهرست

۷	مقدمه
۸	نکات کلیدی
۸	حیطه وظایف دبیر الهیات
۱۰	ب - نقاط قوت و ضعف بنده در تدریس دروس الهیات:
۱۰	نقاط قوت کاری :
۱۱	نقاط ضعف کاری :
۱۱	اهداف تالیف کتاب های دین و زندگی در دوره دبیرستان
۱۳	ج - بیان تجربیات تدریس :
۱۳	تجربه ۱: تجربه استفاده از جعبه پرسش و تبیین آن
۱۴	تجربه شماره ۲: رفع خستگی دانش آموزان با نرمش
۱۴	تجربه ۳ و تبیین آن: آزمون ها و سوالات
۱۵	تجربه ۴ و تبیین آن: چگونه برخورد بنده با دانش آموزان گستاخ
۱۷	تبیین روش های تدریس بنده در دروس الهیات
۱۹	یکنواختی و سکون
۲۰	غیرفعال بودن
۲۰	روش های آموزشی یا فعال اند یا غیر فعال
۲۱	شیوه های فعال
۲۱	روش پرسش و پاسخ سقراطی:
۲۱	فعالیت علمی گروهی:
۲۲	آموزش چهره به چهره:

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید .www.asebankafinet.ir

- توجه به مخاطب محوری: ۲۲
- تأکید و التزام بر تمرین مستمر: ۲۲
- پرهیز از تحکم و تحمیل و بهره‌گیری از حکمت و تحلیل: ۲۳
- اجتناب از تحقیر نظر مخالف و تعصب نداشتن نسبت به نظر موافق: ۲۴
- نادیده گرفتن نکات مثبت نظر مخالف: ۲۴
- بومی‌سازی: ۲۴
- عدم اکتفا به روش‌های آموزش مستقیم: ۲۵
- ارائه نمونه و الگوبرداری: ۲۵
- انتقادات به دروس دینی و الهیات از ابتدایی تا دانشگاه ۲۶
- مشکلات تدریس دروس دین و زندگی در دبیرستان و راه حل آنها ۲۸
- کتاب دین و زندگی ۱: ۲۸
- کتاب دین و زندگی ۲: ۲۹
- کتاب دین و زندگی ۳ ..... ۳۰
- معارف ۴ ..... ۳۱
- پیشنهاد‌های جهت بهبود کتاب‌های دین و زندگی از نظر بنده: ۳۱
- اهمیت و فایده روش‌های تدریس فعال درس دین و زندگی ۳۲
- انواع روش‌های فعال تدریس دینی و الهیات ۳۳
- الف - روش همیاری : ۳۴
- ویژگی‌های یادگیری مشارکتی (همیاری) ۳۶
- فواید جانبی یادگیری از طریق همیاری ۳۷
- روش تدریس به شیوه پرسش و پاسخ ۳۸
- تدریس به شیوه مباحثه در دروس دینی و قرآن ۴۱
- تدریس به روش داستانگویی ۴۲
- روش نمایشنامه ای ۴۵

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

- ۴۵..... روش الگویی
- ۴۷..... روش گردش علمی:
- ۴۸..... روش تدریس : بارش یا طوفان فکری
- ۵۰..... روش تلفیقی :
- ۵۱..... مهم ترین ویژگی های روش های تدریس فعال در دینی و الهیات :
- ۵۵..... پیشنهادها
- ۵۷..... پیشنهادها و راهکارها برای بهتر شدن تدریس دروس الهیات
- ۵۷..... الف) پیشنهاد به مسئولان و برنامه ریزان تعلیم و تربیت
- ۵۷..... ب) پیشنهاد به دبیران معارف اسلامی
- ۶۰..... نتیجه گیری :
- ۶۱..... منابع:

فروشگاه علمی آسمان

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید .www.asebankafinet.ir

مقدمه

اینجانب سال هاست دروس معارف اسلامی و الهیات را در مقطع متوسط تدریس می نمایم و در این سال ها تجارب زیادی در تدریس اندوخته ام که در این تحقیق به بیان آنها می پردازم .

ابتدا مقدمه از در اهمیت تدریس الهیات دوره دبیرستان در زیر آورده ام :

تربیت دینی یکی از مهم ترین اهداف نظام آموزشی کشور است و اهمیت و جایگاه ویژه آن باعث شده است درس مستقلی، که عموماً تحت عنوان قرآن و تعلیمات دینی شناخته می شود، با سایر دروس در هر پایه تفاوت های عمده ای داشته باشد. اصولاً ماهیت دروس دینی به گونه ای است که از نظر محتوای آموزشی، فرایند یادگیری و شیوه های آموزشی با دروس دیگر قابل مقایسه نیست.

به عبارت دیگر، هر فعالیتی که از سوی معلم برای یادگیری در دانش آموز انجام شود، صرف نظر از ارزش محتوای مورد یادگیری، آموزش و تدریس محسوب می شود. در این صورت و دروسی چون ریاضی، جغرافیا، زیست شناسی، تاریخ، علوم پایه و... همگی از این نظر در یک ردیف جای می گیرند، اما اگر یادگیری را مفهومی فراتر از آموزش تلقی کنیم و در واقع آن را هدف آموزش بدانیم، در آن صورت باید فرایندی را که در استمرار زمان باعث ایجاد تمرین، تجربه و تغییرات تدریجی و نسبتاً پایدار در دانش آموز شود، یادگیری تلقی کرد. (ساجدی، ش ۴۲: ۴)

درس دینی از این نظر با سایر دروسی که نام بردیم بسیار متفاوت است.

زیرا یادگیری در تربیت دینی بیش از آنکه نظری باشد، عملی است. در حالی که سایر دروس چندان در عرصه عملی مطرح نیستند. اگر چه در مورد آموزش دروس آزمایشگاهی مفهوم آموزش عملی به چشم می خورد؛ اما عمل در این دروس همان مهارتی است که اگر در فرایند آموزش به دست نیاید، لطمه ای به شخصیت و ساختار وجودی

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید www.asebankafinet.ir

دانش آموز وارد نخواهد ساخت؛ چراکه حوزه عمل در آن‌ها خود محتوای دروس‌اند، نه خود دانش آموز. در حالی که هدف تربیت دینی ایجاد کنش و رفتارهای خاصی است که بود و نبود آن‌ها اساساً بر ساختار وجودی و شخصیت دانش آموز تأثیرگذار است.

نکات کلیدی: روش های تدریس دین و زندگی ، تجارب تدریس ، نقد کتب درسی ، راهکارها و پیشنهادات

حیطه وظایف دبیر الهیات

بنده به عنوان دبیر الهیات دارای وظایف زیر می باشم که همیشه سعی کرده ام آنها را به نحو احسن انجام دهم :

اهتمام در به وجود آوردن محیطی کاملاً آموزنده و پرورش دهنده در کلاس درس منطبق با موازین و معیارهای اسلامی به طوری که زمینه شکوفا شدن استعدادهای فطری و خدادادی دانش آموزان از هر جهت فراهم باشد.

- نظارت کامل بر رفتار و کردار دانش آموزان و دادن تذکرات لازم به آنان در مواقع لازم باتوجه به اصول و شیوه های تربیتی اسلامی.

- سعی در ایجاد جو تفاهم و همکاری اسلامی بین دانش آموزان در یادگیری دروس و سایر امور و ارائه رفتاری کاملاً اسلامی در کلاس درس به نحوی که دانش آموزان نمونه و الگوی کامل از رفتار اسلامی را همواره مدنظر داشته باشند.

- حضور به موقع در کلاس درس و سعی وافر در هدر نرفتن وقت دانش آموزان و اشتغال به تدریس موظف بر طبق برنامه هفتگی براساس ضوابط مصوب وزارت آموزش و پرورش.

- تهیه طرح درس سال تحصیلی به منظور تخصیص مطالب برنامه به فواصل زمانی معین.

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

-رسیدگی به حضور و غیاب دانش آموزان و ثبت غیبت آنان در دفتر مخصوص و ارائه گزارش لازم به رئیس
آموزشگاه.

-گروه بندی دانش آموزان از نظر استعدادهای مختلف جهت پیشبرد وضع تحصیلی آنان.

-آموزش اصول نظری مواد و دروس فنی متناسب با برنامه آموزش علمی دانش آموزان.

-آماده کردن وسایل لازم برای تدریس و تشریح در کلاس درس در صورت لزوم.

-تشریح نمونه های ساخته شده مورد نیاز برای دانش آموزان طبق نقشه.

-انجام امتحانات به منظور سنجش معلومات و یادگیری دانش آموزان برطبق مقررات و دستور عمل های مربوط.

-تصحیح اوراق امتحانی و تسلیم ریز نمرات به مقام مربوط ظرف مدت مقرر برابر دستور عمل های مربوط.

-برقراری و حفظ نظم در کلاس درس.

-مطلع ساختن اولیاء دانش آموزان از وضع تحصیلی و اخلاقی فرزندانشان و تماس و ارتباط با آنان در حد لزوم.

-گزارش به موقع وضع تحصیلی و اخلاقی دانش آموزان به مقام ذیربط.

-گزارش در جلسات و شوراهای دبیران و همکاری با سایر مقامات مربوط در زمینه مختلف آموزش و پرورش.

-همکاری با رئیس واحد آموزشی مربوط و اجرای دستورات در حدود مقررات وزارت آموزش و پرورش.

-گزارش وضع درسی و کارآموزی دانش آموزان و هنرجویان به مقام مربوط.

-سعی در مطالعه مداوم در روشهای تدریس و کتب تربیتی و علمی به منظور بالا بردن سطح آگاهی ها و مهارت

های شغلی.

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

- شرکت در کلاس های آموزش ضمن خدمت که توسط وزارت آموزش و پرورش تشکیل می شود طبق برنامه.

- مشخص نمودن تمرینات و برنامه هایی که لازم است دانش آموزان و هنرجویان و یا دانشجویان جهت تفهیم بهتر دروس در منزل انجام دهند و رسیدگی به کارهای انجام شده.

- همکاری با انجمن اولیاء و مربیان واحد آموزشی مربوط.

ب - نقاط قوت و ضعف بنده در تدریس دروس الهیات:

نقاط قوت کاری :

- ۱- استفاده از دانش آموزان در امر اداره کلاس
- ۲- تامین لوازم آموزشی قبل از شروع کلاس درس
- ۳- ارتباط بسیار صمیمی با دانش آموز
- ۴- بررسی و ارزیابی دانش آموزان بر اساس توانایی آنها و نه نمرات خاص
- ۵- تشکیل گروه های چند نفره از ابتدای سال تحصیلی و ایجاد رقابت در کل دوران تحصیل برای دانش آموز
- ۶- شرکت دادن و دعوت از والدین برای حضور در کلاس و کارگاه
- ۷- استفاده از تکنولوژی روز در آموزش
- ۸- بهره گیری از لوازم کمک آموزشی جدید و نو که ایجاد انگیزه در دانش آموز می نماید
- ۹- نقد و بررسی هر موضوع توسط خود کلاس و در همان لحظه توسط دیگر دانش آموزان

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

نقاط ضعف کاری :

- ۱- عدم تمایل برخی دانش آموزان به شرکت فعال در کلاس
- ۲- تمایل برخی از دانش آموزان برای تفکیک توانایی بر اساس نمره
- ۳- در تشکیل گروه برخی از دانش آموزان بار کار را بر دوش یک یا دو نفر از گروه انداخته و عملاً کاری انجام نمی دهند
- ۴- عدم تمایل والدین به شرکت در کلاس و فعالیت دانش آموزان در طول سال تحصیلی
- ۵- رغبت کم دانش آموزان به یادگیری دروس دینی و زندگی

اهداف تالیف کتاب های دین و زندگی در دوره دبیرستان

- مبانی و اصول دین: (اهداف در قلمرو باورها گرایش-ها)

- ۱- تقویت ایمان به خدا و معاد و توجه به آثار آن در زندگی
- ۲- تقویت روحیه-ی غیب-باوری و احساس حضور و تدبیر خداوند در جهان
- ۳- علاقه-مندی به زندگی معنوی با توجه به غایت‌مندی جهان و آینده-ی انسان در جهان آخرت
- ۴- علاقه-مندی به بهره گرفتن از هدایت الهی از طریق پیامبران و امامان (ع)
- ۵- احساس تعهد و مسئولیت در قبال حکمت اسلامی و برقراری قسط و عدل در جامعه
- ۶- شوق و رغبت به قرآن-کریم و تدبر در آن
- ۷- احساس نیاز و علاقه به بهره-مندی از قرآن-کریم در پاسخ-گویی به موضوعات مختلف دینی
- ۸- تقویت حب به رسول خدا (ص)، حضرت فاطمه-ی زهرا (س) و ائمه-ی اطهار(ع)
- ۹- تقویت علاقه به اسوه قراردادن معصومان(ع) و پیروی از آنان در عقاید و اعمال
- ۱۰- تقویت علاقه به کسب معرفت بیشتر به امام عصر(عج) و شوق برای ظهور ایشان

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

۱۱- تلقی مثبت نسبت به منزلت انسان در اسلام

۱۲- گرایش به اهداف و غایات انسان از دیدگاه اسلام

۱۳- علاقه به داشتن خصوصیات یک انسان مؤمن

۱۴- علاقه-مندی به ایفای نقش مثبت و سازنده در جامعه-ی اسلامی

۱۵- احساس خرسندی و رضایت از عضویت در جامعه-ی اسلامی به عنوان زن یا مرد مسلمان

۱۶- تقویت احساس تعهد نسبت به سرنوشت مسلمان در جوامع اسلامی

۱۷- علاقه-مندی به تنظیم زندگی خانوادگی مطابق معیارهای اسلامی

راه زندگی (اخلاق، اعمال و آداب)

۱۸- علاقه-مندی به انجام دادن وظایف خود نسبت به خدای متعال

۱۹- احساس تعهد نسبت به جامعه و طبیعت پیرامون خود

۲۰- تمایل به تنظیم برنامه-های زندگی بر معیار هدایت الهی

۲۱- شوق و رغبت به سازندگی فردی و تعالی معنوی خود

دین در دنیای جدید

۲۲- احساس رضایت از مسلمان بودن خود در دنیای امروز

۲۳- تلقی مثبت درباره-ی توانایی دین اسلام در هدایت جامعه-ی امروز

۲۴- احساس تعهد نسبت به حفظ معیارهای اسلامی در زندگی دنیای امروز .

با توجه به اینکه عمده-ی اهداف نظام آموزش و پرورش هر کشوری ، معطوف به ایجاد و پرورش عقاید و باورهای

مطلوب در افراد جامعه است . انتقال این اهداف نیز ، صرفاً به واسطه-ی آموزش و پرورش و برنامه-های درسی

امکان-پذیر است .

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

فروشگاه علمی

ج - بیان تجربیات تدریس :

بنده در مدت زیاد تدریس تجارب زیادی اندوخته ام که در زیر به بیان انها می پردازم :

تجربه ۱ : تجربه استفاده از جعبه پرسش و تبیین ان

یکی از روش های که بنده برای اجرا می کردم استفاده از جعبه پرسش بود که در زیر به توضیح آن می پردازم .
یکی از روشهایی که آموزش صحیح و ماندگار را در پی دارد طرح سؤال از دروس دین و زندگی است که تدریس
می شود. به این منظور از دانش آموزان می خواهم جعبه زیبایی به نام جعبه پرسش تهیه کنند(با سلیقه
خودشان تزئین کنند. تصویر بزرگان و دانشمندان و فیلسوفانرا روی آن بچسبانند یا آن را شبیه کتابخانه کوچک
بسازند و...) پس از تدریس هر درس سؤالات آن درس را بنویسند و داخل جعبه بگذارند. این جعبه کاربردهای

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

فراوانی داشت از ان برای ارزشیابی تشخیصی و یا اجرای مسابقه و حتی امتحان استفاده می کردم . به زیباترین
جعبه هایی که سؤالات مفیدی هم داشتند تشویق می کردم و برای انها نمره در نظر می گرفتم .

استفاده از جعبه پرسش باعث می شد دانش آموزان در هنگام تدریس برای سؤالاتی که دارند فکر بیشتری نمایند
و یادگیری انها افزایش می یافت .

بیشتر سؤالات دانش آموزان در باره دین و عقیده بود که شاید بصورت شفاهی خجالت می کشند بپرسند .

تجربه شماره ۲: رفع خستگی دانش آموزان با نرمش

معمولا دانش آموزان در نیمه کلاس تدریس دورس الهیات و دین و زندگی خسته می شوند لذا همان لحظه که
احساس می کردم خسته شده اند ، از آنها می خواستم که در سر جایشان شروع به نرمش کنند. (حدود پنج
دقیقه) این کار مخصوصا زمانی که ساعت اول ریاضی یا فیزیک داشتند و بنده قصد تدریس در ساعت را داشتم
و یا آنکه شب قبل دانش آموزان دیر خوابیده باشند در یادگیری و نشاط کلاس موثر واقع می شد . (این نرمش
ها همیشه فضای شادی را به کلاس می داد) .

تجربه ۳ و تبیین آن : آزمون ها و سؤالات

یکی دیگر از کارهایی که برای ارتقاء سطح یادگیری و موفقیت دانش آموزان در آزمونها داشتم این بود که در آزمون
ها، سعی می کردم همیشه سؤالاتی که به دانش آموزان ارایه می گردید مورد ارزیابی قرار گیرند و به این نکته
توجه خاص داشتم که دانش آموزان در کدام یک از حیطه ها مشکل داشتند و سعی بر آن داشتم تا حد امکان
مسایل و مشکلاتشان را حل کنم. یعنی همواره هم از خود دانش آموزان می خواستم تا نقاط ضعفشان را بگویند

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید www.asebankafinet.ir

و هم با توجه و دقت در برگه های امتحانی آنها درمی یافتم که آنها در چه مباحثی ضعف دارند و از این رو سعی می کردم تا با بالا بردن تجربه خودم در امر تدریس، در رفع نقاط ضعف دانش آموزان در درسهایی که تدریس می کردم نیز موفق و مؤثر واقع شوم.

تجربه ۴ و تبیین آن : چگونه برخورد بنده با دانش آموزان گستاخ

یک از مسائلی که همواره در طول سالیان تدریس با آن برخورد داشتم دانش آموزان گستاخ در کلاس بود که بنده راه حل های زیر را برای کنترل آنها اجر می کردم :

۱ - اگر خود تحت فشارهای روانی ناشی از زندگی و کار قرار داریم و نمی توانیم رفتار و گفتار خود را کنترل کنیم، بهتر است پیش از انجام هرکاری درباره دانش آموز، به فکر روشی برای کنترل فشارهای خود باشیم. تحقیقات نشان داده است اگر مربیان بتوانند برخی رفتارهای خود را تغییر دهند، فرمانبری دانش آموز بیشتر خواهد شد.

۲ - نباید افکار غلط و انحرافی درباره دانش آموز خود نداشته باشیم. به طور مثال: «شاگردم این کار را می کند تا حرص مرا در بیاورد یا او موجب تمام مشکلات در کلاس است.» چنین افکاری زمینه به وجود آمدن احساس بسیار بد را نسبت به آن دانش آموز مهیا می کند و به طور یقین بر رفتار ما و او اثر منفی می گذارد.

۳ - باید از ارایه دستورات مبهم، کلی و تکراری اجتناب کنیم. برای مثال، به جای این که بگوییم: «منظم باش»، شفاف و مشخص بگوییم که از او چه می خواهیم.

۴ - به جای سخنرانی و بحث و جدل، باید کوتاه و موثر با لحنی محکم ولی در کمال آرامش به او گوشزد کنیم که رفتارش در ما چه تأثیری گذاشته و اگر از این رفتار خود دست بردارد، چه عاقبتی در انتظار اوست.

۵ - بهتر است به یاد داشته باشیم که عاقبتی را برای او مشخص کنیم که شدنی و کوتاه مدت باشد. برای مثال نگوییم: «برای همیشه از این کلاس خواهیم رفت».

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

۶- نباید انجام دادن خواسته‌هایمان را وظیفه او بدانیم بلکه پس از انجام دادن دستوراتمان باید او را با کلام و هدایای مورد علاقه تشویق کنیم.

۷- می‌توانیم با مشارکت دانش‌آموزان فهرستی از مهم‌ترین قوانین در کلاس و مدرسه به ترتیب اهمیت و همراه با روش انجام دقیق آن تهیه کرده و پس از مشخص کردن نوع محرومیت برای انجام ندادن‌شان، آن را با قاطعیت اجرا کنیم.

۸- باید عوامل مشکل‌ساز را شناسایی و برای رفع آن‌ها اقدام کنیم.

۹- به نیازهای جسمی، عاطفی، روانی، اجتماعی، اقتصادی و... دانش‌آموزان باید بیشتر توجه کنیم.

۱۰- باید سعی کنیم فرصتی را ایجاد کنیم تا دانش‌آموزان بتوانند نسبت به رفتارهای نامناسب خود فکر کنند.

۱۱- بهتر است که ارتباط مربیان و مسوولان مدرسه را با والدین بیش از پیش تقویت کنیم.

۱۲- راهنمایی و مشاوره با دانش‌آموز در خصوص عواقب خشونت و آثار اجتماعی آن و همچنین مشاوره با

خانواده دانش‌آموز درباره کاهش رفتارهایی که منجر به خشونت نوجوان می‌شود، بسیار مؤثر خواهد بود.

۱۳- ایجاد زمینه‌ی فعالیت‌های مؤثر در خانه و مدرسه برای اشتغال بیشتر نوجوان و تخلیه انرژی‌های جسمی و روانی او در کاهش خشونت و رفتارهای پرخاشگرانه بسیار تأثیرگذار است.

۱۴- خودداری مدرسه از به‌کاربردن روش‌های انضباطی غلط و ایجاد فضای صمیمی‌تر میان معلمان و دانش

آموزان نوجوان خشونت‌گرا، به کاهش رفتارهای خشونت‌آمیز و پرخاشگرانه می‌انجامد.

۱۵- باید از تنبیه بدنی به‌طور جدی خودداری کرده و در صورت نیاز از محروم‌سازی‌های کوتاه‌مدت استفاده کنیم.

۱۶- خوب است که برای شنیدن مسایل و مشکلات دانش‌آموزان وقت بگذاریم.

۱۷- بهتر است از سرزنش و تحقیر کردن و مقایسه دانش‌آموزان به‌طور جدی خودداری کنیم.

۱۸- باید ضمن تقویت ابعاد معنوی در دانش‌آموزان، روش‌های آرام‌شده‌ی دینی را به آن‌ها آموزش دهیم.

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید www.asebankafinet.ir

۱۹- باید علایم هشداردهنده خشم را به دانش آموزان آموزش دهیم تا بتوانند خشم خود را بهتر کنترل کنند.

۲۰- بهتر است روش های «آرام شدنی» را به آن ها آموزش دهیم، از جمله تنفس عمیق، حرف زدن های

مثبت با خود و...

۲۱- یکی از دلایل عصبانیت و ناراحتی دانش آموزان این است که نمی توانند احساسات خود را به درستی بیان

کنند. می توانیم با کمک عکس و فیلم و نقاشی انواع احساسات مانند خشم، ترس، شادی، غم و... را به آن ها آموزش دهیم.

۲۲- چون بسیاری از ناسازگاری های دانش آموزان به دلیل ناآشنایی مربیان و والدین با مهارت های زندگی

است، توصیه می شود مهارت های ارتباطی مانند گوش دادن، ابراز وجود، حل مسأله و تصمیم گیری و دیگر مهارت های زندگی را خود بیاموزیم و به دانش آموزان نیز آموزش دهیم.

تبیین روش های تدریس بنده در دروس الهیات

تأکید بر جایگاه ویژه دروس قرآن و تعلیمات دینی در نظام آموزشی از آن جهت صورت می گیرد که هدف اصلی، یادگیری عملی و التزام به کاربرد آموخته هاست. آموزه هایی که قابل حصول و انسان سازند و دامنه آن ها از حوزه نظری فراتر می روند و تمام ارکان و شئون زندگی فرد را دربرمی گیرند.

اساساً این نوع تربیت با تمامی واقعیات خارجی زندگی انسان و پیوند او با هستی ارتباط دارد. لذا جهت نیل به هدف و نقطه مشخصی که تربیت دینی در پی آن است، باید برنامه ریزی شود. برنامه هایی که مشتمل بر نحوه

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir مراجعه کنید.

ارتباط فرد با خدا، مردم، طبیعت و خودش باشد. بدیهی است چنین برنامه‌ای بر پایه اصول مشخصی که از باید و نبایدهای معین برمی‌خیزد و بر مبنای قواعدی که توسط مربیان لحاظ می‌شود، تدوین خواهد شد.

برخی از عمده‌ترین مشکلات آموزش و یادگیری دروس دینی به مواد و محتوای آموزشی مربوط می‌شود. در سال‌های اخیر در جهت کیفیت بخشی به محتوا اقدامات مؤثری صورت گرفته که از جمله آن‌ها تغییر کتب درسی و تألیف محتوای جدید است. این تغییرات در دوره ابتدایی به تألیف «هدیه‌های آسمان» و در دوره راهنمایی به تألیف «پیام‌های آسمان» منجر شد و در دوره متوسطه نیز تألیف «دین و زندگی» قدم مثبتی است که در جهت ترغیب دانش‌آموزان به یادگیری محتوای دینی برداشته شد.

هدف مشترک در این تغییرات، اجرای سیاست خاصی است که در صدد ایجاد باورهای قلبی در فراگیرندگان از طریق اقدامات فکری و فعالیت‌های عقلانی خود آن‌هاست. (حدادعادل: ۴۱)

در شرایط کنونی، عموم مخاطبان شاید در بعد اعتقادی مشکلی نداشته باشند ولی هرچه به ابعاد عملی و رفتاری نزدیک می‌شویم، وضعیت، به نسبت، نامطلوب‌تر می‌شود.

جنبه رسمی داشتن نظام آموزشی و تلقی رسمی و فاقد بار تربیتی از سوی دانش‌آموزان، به‌خصوص در مقاطع بالاتر، نوع تحصیلات و مدرسه، نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و به‌کار گرفته نشدن الگوهای مناسب و شایسته از مواردی هستند که از دیدگاه صاحب‌نظران، در تقویت نشدن و توسعه نیافتن رفتار دینی و اخلاقی دانش‌آموزان و بهره نگرفتن آنان از انبوه فعالیت‌های تربیت دینی و اخلاقی موجود تأثیر گذارند.

اینجاست که مهم‌ترین مشکل در نظام آموزشی رخ می‌نماید و ضرورت به‌کارگیری روش‌های مناسب آشکار می‌شود. مشکل آموزش‌دهنده و میزان مهارت وی در یاددهی مفاهیم دینی به‌گونه‌ای است که به تغییر رفتار مطلوب در دانش‌آموزان منجر گردد. در حال حاضر شیوه‌های گوناگونی در تدریس دروس دینی و قرآن مورد استفاده دبیران و آموزگاران در دوره‌های مختلف آموزشی است. غالب این شیوه‌ها بر پایه روش‌های قدیمی و سنتی بوده است و

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

گاهی بدون آموزش قبلی تنها به اتکای تجربه شخصی معلم توسط خود وی انتخاب می‌شود. شیوه‌هایی چون سخنرانی، داستان‌گویی، تمثیل و نمایش و... عمدتاً در آموزش دروس دینی کاربرد دارند و به‌کارگیری آن‌ها تا حدی ضروری است. اما با توجه به محتوای دروس نمی‌توان به این شیوه‌ها اکتفا نمود. علاوه بر این، به‌کارگیری همین شیوه‌ها نیز اگر با روش اصولی صورت نگیرد، فاقد کارایی لازم خواهد بود. زیرا حتی جذاب‌ترین داستان‌ها و خوش‌صحبت‌ترین سخنوران نیز ممکن است ملال‌آور باشند و تأثیر لازم را بر مخاطب خود نگذارند و یا اساساً بی‌تأثیر شوند. پس صرف قدیمی و سنتی بودن شیوه دلیل نقد آن نیست بلکه نحوه به‌کارگیری آن در شرایط نامناسب مشکل‌آفرین است.

یکنواختی و سکون

از آنجا که تغییرات محیط اطراف بیش از سکون آن توجه انسان را جلب می‌کند، برای توجه بیشتر لازم است در محرک‌های دیداری و شنیداری دانش‌آموزان تغییراتی ایجاد شود. بنابراین، سخنرانی یا قصه‌گویی با تمام جذابیتی که ممکن است در محتوا داشته باشند اگر به‌صورت یکنواخت و بی‌تحرک ارائه شوند، نه‌تنها توفیقی در آموزش مباحث نظری نخواهند داشت بلکه مخاطبان را آرام‌آرام در خواب فرو خواهند برد.

نبودن هماهنگی بین صدا، حرکات، ژست‌های معلم و وضع چهره با محتوای کلام تأثیر آن را در مخاطب بسیار کاهش می‌دهد. جلب تنها حس شنیداری مخاطب، بدون اینکه حس دیداری‌اش وادار به فعالیت شود، بارچندان مثبتی نخواهد داشت. جذابیت این روش، در مقایسه با تماشای فیلم، ضعف آن را به‌خوبی آشکار می‌سازد؛ زیرا توجه مخاطبان به فیلم به واسطه فعال بودن دو حس دیداری و شنیداری بسیار بیشتر از توجه به سخنرانی است. باید توجه داشت که دانش‌آموزان از نظر به‌کارگیری قوای دیداری و شنیداری سه دسته‌اند:

برخی دارای حافظه دیداری هستند و با نگاه کردن مطلب را می‌آموزند.

برخی دارای حافظه شنیداری‌اند و با گوش دادن مطالب را یاد می‌گیرند.

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

برخی نیز با به کارگیری هردو قوه به یادگیری می‌پردازند. در صورتی که دبیر بتواند از ابتدای سال استعداد هر یک از دانش‌آموزان را تعیین کند و بر حسب استفاده بیشتر از یک قوه جای آنان را در کلاس مشخص کند، کمک بسیار مهمی به آنان کرده است. برای تعیین نوع استعداد، می‌توان داستانی کوتاه و تخیلی را با ژست‌ها و حرکات مهیج دست و صورت بیان کرد و سپس از آن‌ها بخواهیم آن را بازگو کنند. کسانی که در نقل داستان همان حرکات دبیر را از خود نشان می‌دهند، دارای استعداد دیداری، و آنان که مو به مو به موی داستان را بدون توجه به حرکات گوینده باز می‌گویند، دارای استعداد شنیداری هستند. میان این دو گروه نیز دسته‌ای هستند که هم داستان را کامل بیان می‌کنند و هم تا حدودی به حرکات گوینده توجه نشان می‌دهند. پس می‌توان روش سخنرانی و قصه‌گویی را برای شنیداری‌ها مناسب دانست؛ مشروط به اینکه تنها به این دو روش اکتفا نشود.

غیرفعال بودن

روش‌های آموزشی یا فعال اند یا غیر فعال.

در روش فعال یادگیری با مشارکت یادگیرنده صورت می‌گیرد. در حالی که در روش‌های غیرفعال دانش‌آموز به مثابه ظرفی خالی است که معلم به صورت کاملاً یک‌طرفه آن را با آموزش خود پر می‌کند. در شیوه فعال، مخاطب با تلاش و تکاپوی خود، بیشتر با درس و محتوای آموزشی درگیر می‌شود. در حالی که در روش غیرفعال ذهن مخاطب منفعل از آموزش معلم است. از مزایای روش فعال می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تقویت توانایی‌های ادراکی مخاطب
- بارورسازی قوای فهم و تجزیه و تحلیل مخاطب
- رشد و افزایش اعتماد به نفس
- ایجاد آمادگی برای شرکت فعال در بحث و گفت‌وگو
- ایجاد تمرین در تعامل با دیگران و تشخیص رفتار مناسب. (همان: ۸۵)

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

جهت عکس موارد فوق، نتیجه رویکرد و روش غیرفعال خواهد بود. زیرا روش غیرفعال مخاطب را از یادگیری به صورت رویارویی با مسائل بازمی‌دارد. زیرا مخاطبی که همواره شاهد حل مسائل به دست معلم است هرگز نمی‌تواند مستقل از معلم با مسائل مواجه شود و راهکار لازم را برای مواجهه با مسائل فرا نمی‌گیرد. لذا چنین مخاطبی هنگام رویارویی با مشکلات دائماً دچار پریشانی و اضطراب خواهد بود.

این روش، به خصوص در مسائلی چون تجزیه و تحلیل باورهای دینی، بسیار آسیب‌زاست. زیرا هدف در آموزش و تربیت دینی، رسیدن به رفتار مطلوب و ارزشمند مورد تأیید دین است و تجلی یافتن باورهای مذهبی در عمل افراد، مستلزم تعمیق باورها و ارزش‌هاست. در حالی که با روش‌های غیرفعال رایج در نهایت نتیجه‌ای جز حفظ آموخته‌ها به دست نمی‌آید. همان آموخته‌ها نیز، بعد از برگزاری امتحان و کسب نمره، به فراموشی سپرده می‌شوند و چون درونی و نهادینه نشده‌اند به سرعت رنگ می‌بازند و در زندگی عملی مخاطب جایگاهی نخواهند داشت.

شیوه‌های فعال

روش پرسش و پاسخ سقراطی:

اگر در کلاس‌های دینی مخاطبان را به فکر کردن پیرامون مفاهیم دینی تشویق کنیم تا بتوانند با هدایت غیرمستقیم معلم از مجهول به معلوم برسند، یادگیری بسیار جذاب‌تر و ماندگارتر صورت خواهد گرفت. در این شیوه ذهن فراگیرنده دست به خلاقیت می‌زند و انگیزه و اعتماد به نفس او را برای مشارکت در بحث افزایش می‌دهد. با این روش، پرسش‌ها با نظارت معلم به سوی پاسخ هدایت می‌شوند و با جمع‌بندی دیدگاه مخاطبان، پاسخ صحیح توسط وی تکمیل، نهایی می‌گردد.

فعالیت علمی گروهی:

دانش‌آموزان بیشتر در حوزه‌های ورزشی و تفریحی گروه تشکیل می‌دهند اما برای تقویت انگیزه‌های دینی چنین گروه‌هایی دیده نمی‌شود. و تشویق و ترغیبی هم از سوی اولیای مدارس صورت نمی‌گیرد. معلمان باید با طرح

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

موضوعات دینی مرتبط به درس و با توجه به علایق مشترک دانش‌آموزان آن‌ها را گروه‌بندی و سپس به انجام پژوهش‌های دینی ترغیب کنند.

آموزش چهره به چهره:

با توجه به تراکم دانش‌آموزان در یک کلاس، این روش برای کسانی ضروری است که به دلایلی نسبت به دین و دیانت احساس تنفر دارند و به درس دینی دل نمی‌دهند یا پذیرش باورهای دینی در آنان منوط به حل پاره‌ای از ابهامات بی‌پاسخ است. بدیهی است که معلم باید اختصاصاً از این روش برای افراد مشخصی استفاده کند.

توجه به مخاطب محوری:

غفلت از نیازها و علایق فراگیرندگان سبب می‌شود که معلم تنها پاره‌ای از اندوخته‌های فکری خود را در کلاس‌های متعدد تکرار کند و بدون در نظر گرفتن نیازها و شرایط درونی و بیرونی مخاطبان آنچه را می‌داند بیاموزد. در حالی که مدرس دینی باید همواره آماده پاسخ‌گویی به ابهامات و شبهات دینی فراگیرندگان باشد و با مطالعه مستمر، توانایی خود را در این جهت افزایش دهد.

تأکید و التزام بر تمرین مستمر:

شاید در برخی دروس فراگیری ذهنی به سرعت انجام شود اما در آموزش دینی، که مفاهیم بیشتر انتزاعی‌اند، ضرورت تمرین و ممارست بیشتر به چشم می‌خورد. آموزش‌های عملی مرتبط با مفاهیم دینی اگر بدون تأکید بر تکرار و تمرین رها شوند، چه بسا خشتی باشند که تا ثریا کج پیش خواهند رفت. صحیح‌خوانی قرآن و آدابی چون وضو، نماز، تیمم و... از این دست آموزش‌هایی هستند که در همان مراحل اولیه یادگیری باید مورد توجه و در صورت نیاز مورد تصحیح و اصلاح قرار گیرند. در غیر این صورت آنچه تثبیت می‌شود یادگیری غلط است که به مرور زمان اصلاح آن دشوار یا ناممکن می‌گردد.

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

پرهیز از تحکم و تحمیل و بهره‌گیری از حکمت و تحلیل:

تحلیل آموزه‌های دینی عامل مهمی در تقویت خردورزی است. آنچه با خرد و برهان حاصل می‌شود بسیار پایدارتر است از آنچه صرفاً درسی از دروس تلقی شود و آن را باید فرا بگیرند. فهماندن آموزه‌های دینی از طریق به‌کارگیری قوای فکری مخاطب به مراتب توفیق بیشتری در آموزش دینی دارد. معلم نباید با زبان تحکم و تحمیل عقاید خود از مخاطب بخواهد چشم بسته تعالیم وی را بپذیرد. شرایط کنونی جامعه و تأثیر فضاهاى فکری و فرهنگی متفاوت، این حقیقت را آشکار می‌سازد که اگر مخاطب، متناسب با سن خود، تحلیلی از موضوع دینی دریافت نکند، تأثیر اندکی از آن خواهد پذیرفت. در حالی که اگر مخاطب مخاطب در مواجهه با موضوعات دینی تحلیل درستی داشته باشد، احساس خواهد کرد که در پرتو این آموزه‌ها می‌تواند بازبینی مجددی در زندگی خود داشته باشد. در قرآن کریم از این روش به «بصیرت» تعبیر شده است:

«قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ» (یوسف / ۱۰۸) بگو این راه من است که با بصیرت به سوی خدا دعوت می‌کنم.

آموزشی که نه تنها اندیشه مخاطب را بارور نسازد بلکه او را به رکود بکشاند، توفیقی در تبیین آموزه‌های آسمانی نخواهد داشت. روشی کارآمد است که به اقناع مخاطب بینجامد، البته اقناع کار ساده‌ای نیست. لذا برای کسب توفیق باید موقعیت مخاطب از نظر ساختار روحی، روانی، تعصبات قومی و قبیله‌ای، عادات و رفتارهای غلط تثبیت شده، پیش‌فرض‌های نادرست و... مورد توجه قرار گیرد

شیوه مناظره و احترام به نظر مخالف: ضرورت استفاده از این روش در دوره متوسطه، بیش از دو دوره دیگر، به چشم می‌خورد. به دلیل رشد عقلی و فکری بیشتر دانش‌آموزان در این دوره و شکل‌گیری نسبی آنان از جهت عقیدتی، ممکن است معلم دینی با دانش‌آموزانی روبه‌رو شود که دعاوی مخالف یا شبهات خاصی دارند. اگر معلم فرصت طرح آزادانه این مسائل را به دانش‌آموزان ندهد و یا بعد از طرح هر مسئله پاسخ مناسبی به آن نداشته باشد، هم حق طرح مسئله دانش‌آموز را زیر پا می‌گذارد و هم اعتبار خود را زیر سؤال می‌برد و از نظر عاطفی

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید www.asebankafinet.ir

فضای کلاس را به حمایت از مخالف می‌کشاند. مهم‌ترین عاملی که دبیران را به چنین واکنش‌های نامناسب می‌کشاند، بی‌اطلاعی معلم و کم‌سوادی خود اوست. ترس از ناتوانی در پاسخ‌گویی، معمولاً معلم را به این سو می‌کشاند که اساساً اجازه طرح شبهه یا نظر مخالف به دانش‌آموزان ندهد.

اجتناب از تحقیر نظر مخالف و تعصب نداشتن نسبت به نظر موافق:

گاهی معلم در مقام اثبات عقیده خود چنان افراطی عمل می‌کند که جانبداری مخاطبان را در پذیرش آن عقیده از دست می‌دهد نیز ممکن است به لجاجت آنان بینجامد. حق محوری معلم آن است که عقیده مخالف را اولاً به درستی و بدون دست‌کاری در آن بیان کند و سپس با به چالش کشیدن آن، براساس اصول منطقی آن را نقض کند و صحت ادعای خود را به اثبات برساند.

نادیده گرفتن نکات مثبت نظر مخالف:

نقد نظر مخالف چنانچه شامل تمامی جهات و نکات مربوط به آن باشد، معلم را بی‌انصاف نشان می‌دهد و نوعی حق برای مخالف ایجاد می‌کند و نتیجه جهات منفی عقیده مخالف بی‌نقد و بی‌پاسخ باقی می‌ماند. معلمانی که هیچ نقطه روشنی در کلام مخالف خود نمی‌بینند، غالباً با تمام جنبه‌های یک تفکر مخالفت می‌کنند؛ بدون آنکه جهات خوب و بد آن را از یکدیگر تفکیک کنند. این نوع برخورد موجب می‌شود که نقد وی بر سخن مخالف به حساب یکسو نگری و کوتاه‌بینی وی گذاشته شود و فاقد اعتبار تلقی گردد.

بومی‌سازی:

آنچه در قالب محتوای آموزشی در اختیار دبیران و دانش‌آموزان قرار گرفته است، در سراسر کشور یکسان است و همه اقوام و طوایف متن آموزشی واحدی را مطالعه می‌کنند و با آن امتحان می‌دهند. حال اگر ایجاد و تثبیت رفتارهای مطلوب دینی را هدف اصلی تربیت دینی بدانیم، توجه به مؤلفه‌های بومی ضرورت می‌یابد. تفاوت‌های

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

فرهنگی موجود میان اقوام و طوایف متنوع در کشور ایجاب می‌کند که محتوا و شیوه‌های آموزشی نیز به تناسب،
متفاوت باشند. مثلاً در کتاب‌های درسی دانش‌آموزان ساکن شهرهایی که بیشتر در معرض تهاجم اندیشه‌های
انحرافی هستند، باید نحوه دفاع از مبانی تشیع و اسلام راستین جایگاه ویژه‌ای داشته باشد.*****

عدم اکتفا به روش‌های آموزش مستقیم:

کسی که در صدد تعلیم و تربیت دینی است، فراگیرنده را مستقیماً مورد خطاب قرار نمی‌دهد. این روش برگرفته
از قرآن است. در موارد متعددی از قرآن کریم، رسول مکرم (ص) مورد خطاب واقع شده است، در حالی که منظور،
مؤمنان گرویده به او هستند. امام صادق (ع) می‌فرماید: نَزَلَ الْقُرْآنُ بِأَيَاكَ أَعْنَى وَ اسْمَعَى يَا جَارَهَ (قرآن به سبک
«به تو می‌گویم ولی همسایه، تو بشنو» نازل شده)، همان ضرب‌المثل معروف «به در می‌گوید تا دیوار بشنود».
لازم است گاهی قالب و عنوان کلاس‌های تربیت دینی با محتوای دینی در ارتباط مستقیم نباشد. چه اشکالی دارد
که تحت عنوان کلاس‌های بهداشت و سلامتی، عبادات و تکالیفی چون وضو، غسل، روزه و... آموزش داده شود؟
حتی می‌توان آموزش این امور را به افراد شایسته‌ای که عنوان دینی ندارند بسپاریم؛ مثلاً معلم ریاضی، کامپیوتر،
زیست‌شناسی و... تا در خلال دروس خود آموزه‌های اخلاقی و دینی را به مخاطبان بیاموزند.

ارائه نمونه و الگوبرداری:

یکی از مهم‌ترین اصول تعلیم و تربیت اسلامی، نقش اساسی الگوها در تبعیت فراگیرندگان از مربیان است. عامل
بودن خود معلم به آنچه تحت عنوان آموزه‌های دینی به فراگیرندگان می‌آموزد، باعث می‌شود که آنان به سطوح
بالای حیطة عاطفی و برانگیختگی لطافت احساس نزدیک‌تر شوند. در این صورت آثار مثبت و سازنده عملکرد
معلم در تبعیت فراگیرندگان قابل مشاهده خواهد بود.

در عرفان اسلامی، نقش استادی که متری خویشت و نقاط ضعف او را بشناسد و راه درمان را از راه عمل صحیح
خود به او یادآور شود، مطلبی مورد اتفاق است. شرایط کنونی جامعه به گونه‌ای است که زمینه آموختن صفات

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

اخلاقی و قرآنی در جامعه به راحتی مهیا نیست. از طرف دیگر خانواده‌ها هم در این زمینه ضعیف عمل می‌کنند و
تنها به اتکای الگوهای عملی می‌توان آنان را به ارزش‌های دینی ترغیب نمود.

بررسی شیوه تبلیغی معصومین(ع) به خوبی بیانگر کارایی این شیوه است و غفلت از آن قطعاً آسیب‌های
جبران‌ناپذیری، که امروزه نیز به خوبی قابل مشاهده است، به دنبال خواهد داشت. در تاریخ اسلام می‌خوانیم که
پیامبر مکرم اسلام(ص) حتی در نشست و برخاست معمولی با مردمان عصر خود، معلم اخلاق بود و نحوه خوردن
و آشامیدن و رعایت نظافت شخصی و... تا حکومت‌داری و قضاوت و... را به طور عملی به آنان آموزش می‌داد.

پیشنهاد می‌شود برای تأثیرگذاری هرچه بیشتر کلاس‌های دینی، علاوه بر بازنگری در محتوای درسی، ساعات
مشخصی به دبیران اختصاص یابد تا هم‌زمان با تدریس، با مزایای روش‌های نوین و آسیب‌های گوناگون روش‌های
معمول بیشتر آشنا شوند و سطح آموزشی خود را ارتقا دهند.

فروشگاه
علمی
اسمان

انتقادات به دروس دینی و الهیات از ابتدایی تا دانشگاه

انتقاداتی که به طور اجمالی بر این کتب می‌توان وارد ساخت از نظر بنده به قرار زیر است:

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

(۱) متفاوت بودن نام این درس در دوره های تحصیلی مختلف، به گونه ای که در مقطع ابتدائی (هدیه های آسمان
) در مقطع راهنمایی (تعلیمات دینی) و در مقطع متوسطه (دین و زندگی) و در دانشگاه ها (معارف اسلامی ۲
) باعث گردیده است دانش آموزان و حتی اولیا چنین تصور کنند که این کتابها ربطی به همدیگر ندارند حال آن
که این تعدد اسم تعدد هدف را به دنبال ندارد.

(۲) وجود برخی تصاویر هنری مبهم در جلد کتاب ها یا صفحات اول درسها یا متن درسها که این امر در دوره ی
متوسطه بیشتر می باشد هر چند این تصاویر به عقیده ی تصویر گران آن دارای پیام هایی می باشد ولی دانش
آموزان و حتی در بیشتر موارد دبیران از درک پیام موجود در تصاویر بی بهره اند و چنین به نظر می رسد که فقط
مولفان خواسته اند صفحات سفید نباشند (رجوع شود به کتابهای دین و زندگی دوره دبیرستان

(۳) در دوره ی متوسطه کتاب دین و زندگی (۱) در هر هفته چهار ساعت و دین و زندگی ۲ و ۳ در هر هفته سه
ساعت تدریس می شود حال آنکه مطالب موجود در دین و زندگی ۲ و ۳ بسیار بیشتر و مهم تر از مطالب دین و
زندگی (۱) می باشد.

(۴) کتابهای دوره ی متوسطه بیشتر در جهت ایجاد ایمان گرایی است تا عمل گرایی .

(۵) در کتابهای دینی موارد کمتری از مواجه شدن دانش آموزان با واقعیات تلخ زندگی بیان شده است .

(۶) امکان تدریس دروس دوره متوسطه به روش فعال به دلیل حجم زیاد مطالب کتاب ها عملاً امکان پذیر نیست.

(۷) در کتابهای دینی بحثی از فرهنگ ایرانی و اسلامی به میان نیامده است.

(۸) به سیره ی عملی پیامبر اکرم (ص) و ائمه توجه چندانی نشده است.

(۹) برخی از درسها به دلیل حجم زیاد مطالب در یک جلسه قابل ارائه نیستند و گسسته شدن موضوع در دو جلسه

به تدریس و آموزش ضربه های اساسی می زند.

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

۱۰) کتاب‌ها بیشتر حالت تئوری به خود گرفته‌اند تا حالت عملی لذا جای مصاحبه با افراد موفق و متدین که تاثیر عمیقی روی دانش آموزان داشته باشد کاملاً خالی به نظر می‌رسد.

۱۱) در برخی از درس‌ها قسمت ((برای مطالعه)) از مباحث خود درس جذاب‌تر و ارزشمندتر است.

۱۲) با توجه به اهمیت احسان و نیکی به والدین و بزرگان در زندگی در دوره‌ی متوسطه فقط یک درس به این موضوع پرداخته است.

۱۳) کتاب‌های دوره‌ی متوسطه بیشتر به مباحث فردی مسلمانی می‌پردازد و کاری با جنبه اجتماعی مسلمانی ندارد.

۱۴) در بیان مطالب دینی از امثال و حکم و داستانهای جالب و..... استفاده کافی نشده است.

۱۵) کتابهای دینی مخصوصاً در دوره‌ی راهنمایی و متوسطه به گونه‌ای تالیف شده‌اند که درس خواندن و حفظ کردن درس جای دل بستن به درس را گرفته است.

۱۶) نبود امکانات آموزشی مرتبط با این درس از قبیل فیلم، اسلاید، کتاب‌های منبع...

مشکلات تدریس دروس دین و زندگی در دبیرستان و راه حل آنها

کتاب دین و زندگی ۱:

- ۱- بدلیل حجم زیاد درس اول و قابل فهم نبودن مطالب آن، همچنین انتخاب آیات بلند مربوط به درس موجب می‌شود تا دانش آموزان در درک بهتر درس با توجه به راهنمایی‌های دبیر مربوطه دچار سردرگمی شوند
- ۲- درس دوم بهتر بود کمی مطالب درس باز می‌شد تا دانش آموز راحت‌تر درس را بفهمد.
- ۳- در بخش اندیشه و تحقیق بهتر است از پرسش‌های مربوط به درس استفاده شود تا به دانش آموز در فهم بهتر درس کمک کند.

۴- ارتباط معنایی بین کتب دین و زندگی متوسطه اول و متوسطه دوم وجود ندارد.

۵- بدلیل کمبود وقت تدریس بهتر برای دبیر میسر نیست.

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir مراجعه کنید

۶- مطالب کتب دین و زندگی بیشتر فلسفه و منطق و علم کلام است . بعبارتی تعالیم دینی به این روش به دانش آموزان بسیار مشکل است .

۷- مطالب مربوط به بخش بیشتر بدانیم بهتر است جزو مطالب اصلی درس قرار بگیرد. زیرا دانش آموز همین که مطلع می شود قسمتی از کتاب درسی مربوط به امتحان و یا حتی پرسش کلاسی نخواهد بود از مطالعه آن خود داری می کند.

۸- کتاب دین و زندگی از لحاظ ادبی و مفهوم کلمات اشکالات بسیاری دارد . استفاده از کلمات دشوار موجب می شود تا دانش آموز در فهم درس دچار مشکل شود و به مرور از درس فراری شود.

۹- سؤالات بخش اندیشه و تحقیق جزو سؤالات فرادانشی است و در توان همه ی دانش آموزان نیست تا به پاسخ درست دست یابند به همین دلیل اکثر آنان سعی می کنند از کتب کمک آموزشی استفاده کنند.

۱۰- کتب درسی باید راهنما و مشوق دانش آموز باشد .

۱۱- مطالب کتاب بسیار خشک و بی روح است و بر خلاف نام کتاب رنگ و بویی از زندگی در وجود ندارد.

کتاب دین و زندگی ۲:

۱- آیات موجود در دروس بسیار زیاد است . و برخی از آیات با درس هماهنگی ندارد.

۲- توضیحات دروس خیلی کم و خلاصه است و بعبارتی برای دانش آموزان گنگ و نامفهوم است .

۳- مطالب مندرج در درس ۲ صفحه ۲۱ کتاب دین و زندگی ۱ مشابه اشدر درس ۱ صفحه ۱۱ قرار دارد و این تکرار مطالب موجب سر درگمی دانش آموز هنگام پاسخ گویی به سؤالات امتحانی می گردد.

۴- دین و زندگی آمیزه ای از دروس فیزیک و شیمی و زیست است .

۵- پیام آیات ، بهتر بود زیر مربوط به آن نوشته می شد.

۶- عنوان برخی از دروس با مطالب مندرج در آن هم خوانی ندارد.

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

- ۷- برخی از آیات در چند درس تکرار شده است .
- ۸- درس ۴ در مورد بعد روحانی و جسمانی و در مورد متلاشی شدن جسم بحث می کند در صورتیکه معاد جسمانی نیز وجود دارد و اولیاء و انبیاء دارای معاد جسمانی هستند.
- ۹- در بحث ضرورت معاد بیشتر به جنبه کلامی توجه شده است و درس به شکل استدلالی ارائه شده است که این امر موجب می شود دانش آموز به سختی درس را بیاموزد.
- ۱۰- در بحث برزخ و مرگ توضیحات درس کافی نیست و اگر دانش آموز بنا به دلایلی نتواند از کلاس درس استفاده کند کتاب کمک خوبی برایش نخواهد بود.
- ۱۱- در انتخاب احادیث و روایات دروس باید بیشتر دقت شود تا احادیث کوتاه تر در حد فهم دانش آموزان در کتاب درسی آورده شود.
- ۱۲- بهتر بود در آخر هر درس سؤالاتی مربوط به درس قرار می گرفت تا به دانش آموزان در تفهیم درس کمک شود.

کتاب دین و زندگی ۳

- ۱- در درس ۱ و ۲ مطالب تقریباً تکرار پایه دوم است .
- ۲- بخش برای مطالعه بهتر است جزو اصلی درس باشد تا دانش آموز مجاب به مطالعه گردد.
- ۳- با توجه به وقت کمی که در اختیار معلم قرار می گیرد رئوس مطالب زیاد است.
- ۴- در بخش جنبه های اعجاز (اعجاز محتوایی) بیش از فهم دانش آموزان به شکل جزئی تشریح شده است .
- ۵- قاعده نفی سبیل به شکل کلی و گنگ ارائه شده است .
- ۶- در برخی از دروس ، به دلیل جدا سازی مطالب اصلی از هم ، در فهم آن ، دانش آموز دچار دو گانگی ذهنی می شود.

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید www.asebankafinet.ir

۷- بارش اطلاعاتی در درس ۵ مشهود است . انگار مؤلف کتاب قصد داشت در این درس همه ی مطالب کتاب را بیان کند.

۸- در بخش عصمت پیامبر، توضیحات کافی نیست .

معارف ۴

- ۱- آیات بسیار خوبی انتخاب شده و با موضوع درس همخوانی دارد.
- ۲- مطالب خلاصه و مفید بیان شده است
- ۳- هر مطلب با توضیح مربوط به آن برای دانش آموز کاملاً قابل فهم است.
- ۴- در مجموع معارف ۴ کتابی جامع و کامل در دست دانش آموز است و دانش آموزان اینگونه کتابها را بیشتر می پسندند.

۵- زمان برای تدریس آن کافی است .

۶- محتوا و مطالب کتاب در عین مختصر بودن، بسیار کامل است .

پیشنادهای جهت بهبود کتاب های دین و زندگی از نظر بنده :

- ۱- مطالب کتاب های درسی دین و زندگی دوره متوسطه دوم بهتر است مطابق و همسو با کتاب هدیه آسمانی دوره اول متوسطه باشد.
- ۲- بهتر است از تصاویر زیبا و جذاب تری برای کتب دین و زندگی استفاده شود تا دانش آموزان را جذب خود نماید.
- ۳- بیان داستان های کوتاه از زندگی بزرگان دین و پیامبران ، هم آموزنده است و شیرین و سبب می شود تا دانش آموزان مطالب درس را بهتر دنبال کنند.

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

اهمیت و فایده روش های تدریس فعال درس دین و زندگی

قبل از این گفته شد یکی از عواملی که موجب ایجاد علاقه و انگیزه و رغبت در دانش آموزان می شود روش تدریس فعال است، در روش تدریس فعال به دانش آموزان فرصت درست فکر کردن و روش حل مسأله با کمک یکدیگر، بحث و مباحثه پیرامون مسائل درس داده می شود دانش آموز به فعالیت و تکاپو می افتد و از حالت انفعال محض و صرفاً سکوت و گوش دادن خارج، از قوه فکر و اندیشه اش بهره می گیرد و تدریس از یکنواختی و معلم محوری به ارتباط و تعاملی دو سویه و فعال بین معلم و دانش آموزان و خود دانش آموزان با هم تبدیل می شود، در روش های تدریس فعال یادگیری عمیق تر و پایدار تر از روش تدریس سنتی و معلم محوری (سخنرانی) است.

در روش تدریس معلم محوری (سخنرانی) غالباً معلمان فعال و دانش آموزان منفعل اند، تعامل اندکی بین معلم و دانش آموز وجود دارد زیرا یادگیری صرفاً از طریق قوای شنوایی و به مقدار کم بینایی است و چون دانش آموزان فعالیت و تحرک کمتری دارند و کمتر از قوای فکر و اندیشه خود استفاده می کنند پس از مدت کوتاهی دچار خستگی و بیحالی می شوند، گویا کلاس برای آنها حکم زندانی را دارد که به اجبار در آن گرفتار شده اند، لذا پس از مدتی دست ها یکی پس از دیگری به هوا بلند می شود آقا اجازه دهید بیرون رویم برای فلان کار و یا با کسالت و سکوت در حالیکه فکر و روح آنها خارج از کلاس است معلم را نگاه می کنند و گوش می دهند، در حالیکه چیزی یاد نمی گیرند و از درس و کلاس و مدرسه متنفر و بیزار می شوند، روش یادگیری آنها غالباً حفظ و به حافظه سپردن و امتحان را با موفقیت گذراندن و پس از امتحان فراموشی آموخته هائیکه به حافظه سپرده اند، نتیجه این نوع تدریس عدم تحقق اهداف و انتظارات آموزش و پرورش از تدریس دینی و قرآن است که غالباً به انواع نگرش های غلط و انحرافی منجر و دین گریزی و ضعف ایمان و عدم پایبندی به موازین اخلاقی از نتایج تاسف بار آن خواهد بود، اگر می خواهیم تدریسی موفق داشته باشیم و به اهداف مورد نظر دست یابیم در درجه اول رضایت ذات اقدس باری تعالی را جلب نمائیم و از طرف دیگر دانش آموزان راضی، و خود نیز از نظر

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید .www.asebankafinet.ir

وجدانی راضی باشیم باید به فکر تغییر اساسی در نحوه تدریس خود باشیم ، موفقیت در این امر نیازمند همتی
والا و بکار گیری مدیریتی توانا و در آمیختن علم و هنر درست اندیشیدن و صبر و شکیبایی و نظارتی مستمر است
که در صورتیکه به حساسیت شغلی خود و تعهد دینی و اخلاقی که در پیشگاه خدا داریم واقف باشیم کاری سهل
و آسان خواهد بود و هدفی است دست یافتنی ، نتیجه آن تربیت دانش آموزانی متعهد ، مومن به دین ، قرآن و
خدا و پیامبر و اهداف و آرمان های نظام اسلامی خواهد بود و بهترین توشه راه و ثمره عمر ما نیز خواهند بود .
لذا در اینجا برای آشنایی دبیران محترم دین و زندگی به تعدادی از روش های تدریس فعال درس دین و زندگی
می پردازیم و هر یک از آنها را مختصراً شرح می دهیم ، لازم است یادآوری شود که آنچه در اینجا گفته می شود
همه روشهای فعال تدریس نیست ، ممکن است دبیران محترم با ابداع و خلاقیت های خود روش های دیگری
را نیز مد نظر داشته و در کلاس به کار ببرند ، مهم این است که روش تدریسی را در کلاس پیاده کنیم که توأم
با فعالیت ، بهره گیری از فکر و اندیشه بحث و مباحثه ، خلاقیت ، ابتکار و حرکت و تکاپوی دانش آموزان باشد .

انواع روش های فعال تدریس دینی و الهیات

الف - روش همیاری

ب- روش پرسش و پاسخ

ج- روش مباحثه

د- روش داستان گوئی

ذ - نمایشنامه ای

ر- الگویی

ز - گردش علمی

س- بارش یا طوفان فکری

ش- روش تلفیقی

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir مراجعه کنید.

الف - روش همیاری :

یکی از روش های فعال تدریس ، روش همیاری است در این روش دانش آموزان را به گروه های سه یا چهار نفری تقسیم می کنیم بهتر است اعضای گروه از دانش آموزان زرتنگ ، متوسط و تنبل باشند و گروه شان را تغییر ندهند ، از اعضای گروه می خواهیم خیلی آهسته صندلی هایشان را به هم نزدیک کنند ، تا بتوانند با هم تبادل نظر کنند ، در ضمن از گروه های دیگر فاصله داشته باشند ، بهتر است معلم سؤالاتی را در باره موضوع درس مطرح کنند که پاسخ آنها از مطالعه همه درس فهمیده شود ، اهداف آموزشی و کلی درس برای دانش آموزان به روشنی بیان شود ، سپس از آنان خواسته شود درس را به سه قسمت تقریباً مساوی تقسیم کنند و هر کدام از اعضای گروه یک قسمت از درس را بخواند برای انجام این کار بیست دقیقه به آنها وقت می دهید ، ممکن است در ابتدا با مخالفت دانش آموزان مواجه شوید وبا بهانه جوئی هایی چون این کار سخت است ما نمی توانیم در این مدت درس را مطالعه کنیم ، بهتر است با محبت و حوصله آنها را وادار به انجام مطالعه کنید ، در این مدت بر کار آنها نظارت داشته و پاسخ سؤالاتشان را بدهید پس از سپری شدن مدت مقرر بیست دقیقه دیگر به آنها فرصت دهید که هر کدام قسمتی را که خوانده برای بقیه اعضای گروه توضیح دهد ، ابتدا قسمت اول توضیح داده شود و بعد به ترتیب قسمت های دوم و سوم توضیح داده شوند هر کس باید تلاش کند مطالبی را که خوانده خوب به اعضای گروهش یاد دهد ، اگر دانش آموزی با مشکلی مواجه شد ابتدا با اعضای گروه خود در میان بگذارد ، اگر اعضای گروه نتوانستند مشکل او را حل کنند می توانند از گروه های دیگر کمک بگیرد اگر دانش آموزان مشکل واحدی داشتند می توانند کار کلاس را متوقف کنید و آن مشکل را خودتان برای همه دانش آموزان توضیح دهید ، شما می توانید گروه هایی که فعالیتشان بیشتر است امتیاز بدهید ، به گروه هایی که مطالب را زود تر تمام می کنند بگوئید مروری دیگر بر مطالب داشته باشند تا کار همه گروه ها تمام شود ، سپس هر گروه کاغذی آماده کرده و این سؤال ها را نوشته و پاسخ دهید ، اگر امکانات تکثیر وجود داشته باشد می توانید سؤال ها را تکثیر کرده و در

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

اختیار گروه ها قرار دهید، اعضای گروه با توجه به مطالبی که خوانده و برای هم توضیح داده و به تبادل نظر پرداخته و به جواب واحدی دست یافته و پاسخ ها را بر روی ورقه خود بنویسند، به این کار نیز بیست دقیقه وقت دهید، سپس از آنها بخواهید کتاب ها را باز کرده و با توجه به کتاب پاسخ صحیح سؤالات را بیابند و با جواب های خود مقایسه نمایند و هر گروه برای خود نمره گذاری کند، برای این کار نیز پانزده دقیقه وقت دهید بعد از اتمام کار درس را جمع بندی کنید از نمایندگان گروه ها بخواهید که به نوبت جلوی تخته سیاه آمده و نتیجه درس را به ترتیب موضوعات و سؤالات اساسی درس روی تخته سیاه بنویسند، در پایان به سؤالات دانش آموزان پاسخ دهید.

ارزشیابی و امتحان را در جلسه بعد به روش همیار می توانید اجرا کنید برای برگزاری امتحان لازم است دانش آموزان موارد زیر را انجام دهند.

- الف - بیست دقیقه به آنها فرصت دهید تا مطالب درس را مرور کنند.
- ب - سپس صندلی ها را مرتب کرده، سؤالات را در اختیار آنها قرار دهید.
- ج - بیست الی بیست و پنج دقیقه به آنها فرصت دهید تا هر کس به صورت فردی روی سؤالات فکر کرده و با دقت پاسخ آنها را روی ورقه خود بنویسد.
- د- سپس از آنها بخواهید اعضای گروه ها صندلی ها را نزدیک هم قرار دهند به صورت گروه همیاری نوشته تا به جواب واحدی برسند ورقه خود را کامل نمایند، به این مرحله نیز می توان ۱۵ الی بیست دقیقه وقت دهید. در این مرحله اعضای گروه می توانند با هم آهسته بحث و تبادل نظر کنند ولی نباید با گروه های دیگر حرف بزنند.
- ر- بعد از اتمام این مرحله برگه همه دانش آموزان را جمع آوری کرده و از هر گروه به طور تصادفی یک برگه را برای تصحیح انتخاب کنید و نمره آن را برای همه اعضاء گروه همیار منظور نمایید.
- ز - در پایان خود به کمک دانش آموزان پاسخ صحیح سؤالات را بدهید.

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید .

در این روش حس مسئولیت پذیری و هم یاری در دانش آموزان تقویت شده و آنان برای یادگیری تلاش می کنند ، صمیمیت و همدلی آنان بیشتر شده حس اعتماد به نفس در آنان بیشتر می شود ، اعضای گروه به علت مسئولیتی که در برابر گروه دارند تلاش می کنند درس را خوب یاد بگیرند زیرا در صورت اهمیت ندادن به درس از جانب بقیه اعضای گروه مورد اعتراض قرار می گیرند .

ویژگی های یادگیری مشارکتی (همیاری)

در چنین محیطی دانش آموزان یاد می گیرند در اوقاتی که نیاز به کمک دارند به جای اینکه معلم منبع اصلی قرار گیرد ، هم کلاسی ها مرجع مهم و با ارزش محسوب می شوند .

شعار کلاس همیاری این است : ((یا همه نجات می یابیم و یا همه غرق می شویم)).

پس اولین مشخصه ی اساسی محیط یاد گیری همیار وابستگی مثبت است . دومین مشخصه ی اساسی یادگیری از طریق همیاری که دست به دست وابستگی می دهد : پاسخگویی فردی است . هر دانش آموز باید بداند که مسئول است مواد درسی را یاد بگیرد . ((هیچ کس اجازه ندارد مستمع آزاد باشد و یا از زیر بار وظایف گروه شانه خالی کند)).

جانسون علاوه بر دو مشخصه فوق بر آموزش مهارت های اجتماعی نیز تاکید می کند . معلمان برای موفقیت گروه های همیار باید موارد زیر را رعایت کنند :

- هنگامی که دانش آموزان در یک گروه کار می کنند رفتار آن ها را زیر نظر داشته باشند .
- نتایج حاصل از مهارت های اجتماعی ای را که دانش آموزان به کار می برند به آنان بگویند و به آنها کمک کنند تا از این مهارت ها استفاده کنند .
- در مواقع مناسب برای آموزش مهارت های ضروری در کار گروه مداخله کنند .

بعضی از فواید یاد گیری از طریق همیاری چیست ؟

یادگیری از طریق همیاری کمک می کند تا :

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

- ۱- پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بالا رود .
- ۲- ارتباط های مثبت بین دانش آموزان ایجاد شود .
- ۳- به دانش آموزان تجاربی منتقل شود که برای توسعه ی اجتماعی ، روانی و شناختی سالم به آن نیاز دارند .
مرور تحقیقات در باره ی اثر بخشی روش یادگیری از طریق همیاری :

پیشرفت تحصیلی بالاتر ، یاد بسیاری افزون تر ، ارتباطات مثبت ناهمگن بیشتر ، انگیزه ی درونی بالاتر ، حمایت اجتماعی بیشتر ، رفتار مربوط به تکلیف بیشتر .
نگرش بهتر نسبت به معلمان ، نگرش بهتر نسبت به مدرسه .

فواید جانبی یادگیری از طریق همیاری

- ۱- وقتی که دانش آموزان برای رسیدن به هدفی مشترک کار می کنند فعالیت آموزشی تبدیل به فعالیتی می شود که تمام همسالان به آن ارزش می نهند
  - ۲- دانش آموزان انگیزه مند می شوند تا به یادگیری هم دیگر کمک کنند .
  - ۳- دانش آموزان می توانند زبان (معلم) را برای هم دیگر به زبان (دانش آموز) تبدیل کنند
  - ۴- دانش آموزانی که برای هم دیگر توضیح می دهند از راه انجام دادن یاد می گیرند
  - ۵- وقتی دانش آموزان مجبور شوند افکارشان را سازماندهی کنند تا ایده ها را برای هم تیمی های خود توضیح دهند ، باید در گیر فرایندی شناختی شوند که فهم خودشان را تا حد زیادی تقویت می کند
  - ۶- اعضای تیم می توانند به طور فردی به همدیگر توجه و کمک کنند
- در روش های فعال تدریس بر خلاف روش های آموزشی انفرادی ، تعامل اجتماعی احساس مسولیت ، انگیزه درونی ، رابطه مطلوب بین خود شاگردان و معلمان با شاگردان ، رابطه نزدیک بین آموخته ها و شرایط واقعی زندگی به نحو شایسته ای وجود دارد .

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

((همانطور که پیازه نشان داد بیشتر آموخته های مهم ما حاصل تعامل با دیگران است. اگر دانش آموزان در مورد یک کتاب، تکلیف و یا یک مسأله فقط نظرات، واکنش ها و پرسش های خود را داشته باشند، یادگیری آنان به اندازه ی زمانی که به نظرات دیگران دسترسی داشته باشند، پر بار نخواهد بود. کار انفرادی همیشه یا اغلب اوقات در تنهایی انجام می شود. و نهایتاً خسته کننده است. مطمئناً دانش آموزان به اینکه بتوانند مستقلاً کار کنند احتیاج دارند، ولی اغلب آموخته های آنان حاصل کار و تعامل با دیگران است)). (الیس - والن، ۱۳۸۲).

روش تدریس به شیوه پرسش و پاسخ

در این روش معلم ابتدا اهداف کلی و آموزشی درس را در قالب سؤالات اساسی درس بیان می کند، از یکی از دانش آموزان خواسته می شود تا سؤالات اساسی درس را با خط زیبا روی تابلو بنویسد، معلم محور های اصلی و اهداف آموزشی را بیان می کند، از دانش آموزان می خواهد در کلاس فعالیت داشته باشند و با تفکر و تامل بیشتر درس را در کلاس بفهمند و یاد گیرند دانش آموزانی که در کلاس فعالیت داشته باشند و تا آخر ساعت آمادگی خود را حفظ کنند حتماً برای آنها نمره فعالیت منظور خواهد شد برای شروع کار معلم از یکی از دانش آموزان می خواهد قسمت اول درس را به آرامی و شمرده بخواند، در این مدت دانش آموزان بایستی با دقت تمام گوش دهند به آنان گوشزد شود که از همین حالا که خواندن شروع شده تدریس نیز شروع شده است لذا باید با دقت تمام گوش دهید تا بتوانید به نکات مطرح شده آن پاسخ دهید، بعد از این که آن مبحث تمام شد، معلم چند سؤال را از مبحثی که خوانده شده را مطرح می کند، در این قسمت تدریس، توضیحات و راهنمایی های معلم در رابطه با نکات مطرح شده بهتر است به صورت جملات انشائی و امر و نهی ها و اشارات خیلی کوتاه و گذرا باشد. و حالت توضیحی و سخنرانی به خود نگیرد، دیگر این که بهتر است مبحثی که روی آن کار می شود خیلی زیاد نباشد، زیرا در این صورت برای دانش آموزان خسته کننده خواهد بود.

مثلاً اگر یک مبحث هشت الی ده سطری موضوع بحث و تدریس است سه الی چهار سؤال و نکته از آن مطرح شود و یا ممکن است دو سؤال کلی تر در آن مطرح شود سپس به دانش آموزان بر اساس نکات طرح شده پنج

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

الی شش دقیقه فرصت داده شود تا مطلب را خوب بخوانند به طوری که بتوانند در کلاس نیز توضیح دهند بهتر است معلم زمان را به خوبی زیر نظر داشته باشد و زیاد وقت ندهد زیرا وقت اضافی بازی و سر و صدای دانش آموزان را به همراه دارد، البته اگر دانش آموزان کوشا باشند و همه مشغول مطالعه، ممکن است با اینکه وقت تمام شده، تعدادی از آنها درخواست وقت اضافی کنند معلم می تواند یک الی دو دقیقه دیگر را نیز به آنها وقت دهد پس از اینکه وقت مطالعه تمام شد معلم اعلام می کند به همه دانش آموزانی که نکات و سؤالات درس را خوب خوانده اند و آمادگی جواب دارند دست بالا کنند، در ضمن اعلام می کند از کسانی که دست بالا نمی کنند نیز پرسیده می شود.

با اعلام معلم بیشتر دانش آموزان کلاس دست خود را به نشانه آمادگی بالا می برند معلم به دانش آموزان گوشزد می کند که اعلام آمادگی برای همه ی سؤالات مطرح شده باید باشد نه یک مورد و یا مورد اول آن لذا دانش آموزانی که دست بالا کرده اند چند نکته ی مطرح شده را خوب خوانده و با تامل و اندیشه خود آن را فهمیده اند معلم نکته اول را از دو نفر از دانش آموزان یک نفر که دست بالا کرده و یک نفر که دست بالا نکرده می خواهد که توضیح دهند، در این مرحله معلم سؤال را مطرح میکند و دانش آموز از جای خود بلند شده و پاسخ سؤال را برای همکلاسی های خود توضیح می دهد، بعد خود معلم پاسخ کامل تر را با مثال های متنوع تری به طور کاربردی بیان می کند، سؤال دوم، سوم و چهارم نیز به این ترتیب مطرح می شود و هر بار از دو نفر از دانش آموزان خواسته می شود پاسخ دهند و معلم خود نیز نتیجه و اصل کلام را پاسخ می دهد بعد از قسمت اول درس قسمت دوم، سوم و چهارم درس به همین شیوه تدریس می شود، تا آخر ساعت کلاس حالت مطالعه و پرسش و پاسخ دارد و دانش آموزان حالت تحرک و جنب و جوش، در این شیوه ممکن است بعضی از دانش آموزان در حین پرسش و اعلام آمادگی سرو صدا کنند و بخواهند از آنها پرسیده شود بهتر است از آنها خواسته شود آرامش خود را حفظ کنند و از آنها نیز پرسیده شود، معلم نیز بهتر است صبر و حوصله داشته باشد، تا بتواند کار خود را در کلاس به خوبی دنبال کند، در حین تدریس ممکن است به یک فعالیت کلاسی مانند تدبر در آیات تفکر

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

کنید ، بهتر بیندیشید ، برخورد کنید می توانید برای انجام هر یک از این فعالیت ها چند دقیقه به دانش آموزان فرصت دهید تا آن فعالیت را انجام دهند بعد از دانش آموزان خواسته شود اعلام آمادگی کنند و از چند نفر از آنها بخواهید جواب درست فعالیت را برای همکلاسی های خود بلند و رسا پاسخ دهند .

نکاتی را که معلم در این روش باید رعایت کند و زیر نظر داشته باشد به شرح زیر است .

الف - معلم ، اهداف آموزشی و فایده این روش و روش انجام کار را در کلاس بخوبی برای دانش آموزان بیان کند.

ب- معلم باید در حین انجام کار وقت و زمان را مرتب زیر نظر داشته باشد .

ج- معلم باید همه دانش آموزان را مد نظر داشته باشد و از همه آنها پرسش و پاسخ به عمل آید نه اینکه گروهی

از دانش آموزان زرنگ وقت و کلاس را در اختیار گیرند و به دانش آموزان کم رو و گوشه گیر توجه نشود ، البته

بایستی در کلاس حالتی بوجود آید که دانش آموزان احساس نکنند اگر یک بار در کلاس مطالب را پاسخ داده اند

دیگر از آن ها سؤال نمی شود ، لذا برای جلوگیری از این کار از دانش آموزانی که احساس می کنید ممکن است

آمادگی کامل نیز نداشته باشند ویکی دوبار پاسخ داده اند نیز دوباره پرسش کنید تا تفکر وتامل وتلاش تا آخر

ساعت در همه دانش آموزان کلاس حفظ شود .

د- معلم می تواند اسامی دانش آموزان کلاس را در دفتری جدای از دفتر ارزشیابی (دفتر جیبی) داشته باشد و

نمره فعالیت آنها را در آن دفتر ثبت کند تا دانش آموزان احساس کنند تلاش و فعالیت آنها بدون پاسخ گذاشته

نمی شود .

و- بهتر است مطالب درس در هر جلسه توسط چند نفر از دانش آموزان قرائت شود ونه اینکه همه مطالب

وقسمتهای درس توسط یک نفر خوانده شود مثلا اگر درس به چهار قسمت تقسیم شده است ، هر قسمت توسط

یک نفر قرائت شود ، خلاصه اینکه تا حد امکان به همه دانش آموزان در قرائت درس و پرسش و پاسخ وتوضیح

نکات درس توجه یکسان شود .

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

ز- در پایان تدریس بهتر است معلم نکات مهم و چکیده درس را به کمک دانش آموزان در قالب چند جمله کامل و یا تحت عنوان پیام درس روی تابلو بنویسد.

ارزشیابی درس در جلسه بعد بصورت شفاهی و یا به شیوه همیاری توسط دبیر دینی محترم انجام می گیرد.

تدریس به شیوه مباحثه در دروس دینی و قرآن

یکی از شیوه هایی که از دیر باز در حوزه علمیه بین طلاب رواج داشته و تاثیر خوبی در یادگیری دارد بطوریکه درس خوب فهمیده می شود و مطالب درس به لایه های درونی ذهن نفوذ می کند و به خاطر سپرده می شود روش مباحثه است، دبیران محترم دینی این روش را نیز می توانند در کلاس پیاده کنند و از آیات در جهت رشد فکری و ذهن دانش آموزان و فرایند یاددهی یادگیری بهره گیرند، در این روش گروه ها دو عضوی هستند و یکی از اعضا نقش معلم را بر عهده می گیرند و آنچه را که فرا گرفته به عضو دیگر گروه یاد می دهد، عضو فرا گیرنده نیز بایستی در طول این کنش متقابل با پرسیدن سؤال و در خواست توضیح بیشتر با هم گروهی خود به فعالیت بپردازد.

در این روش یک قسمت درس را هر یک از اعضاء گروه مطالعه می کنند و هر دانش آموز مسئول بخش تعیین شده و تدریس آن به دیگری است، سپس قسمت های دیگر درس را مطالعه و آن را برای یکدیگر توضیح می دهند و بحث می کنند.

در این روش معلم باید قبلاً اهمیت تدریس به این شیوه و اهداف آموزشی را برای دانش آموزان بیان کند معلم می تواند درس را به چند قسمت تقریباً مساوی تقسیم کند، سپس دانش آموزان را به گروه های دو الی سه نفری تقسیم کند و با تعیین وقت هر قسمت را مطالعه و مباحثه نمایند اگر گروه ها دو نفری باشند کار سریع تر خواهد بود ولی اگر گروه ها بیشتر از دو نفر باشند روند کار کند تر و یادگیری عمیق تر خواهد بود زیرا تعداد افراد بیشتری درس را توضیح خواهند داد و مباحثه توسط دانش آموزان بیشتری انجام می گیرد، با توجه به تعداد اعضای گروه می توانید به دانش آموزان وقت مطالعه و مباحثه دهید اگر تعداد دانش آموزان بیشتر باشد وقت بیشتری به آنها

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir مراجعه کنید.

می دهید و هر گاه تعداد گروه ها دو نفری باشند وقت کمتری به آنان خواهید داد، در مدت مطالعه که زمان آن را خود تعیین می کنید از دانش آموزان بخواهید هر کس قسمت خود را مطالعه کند بعد از اتمام مطالعه از آنان بخواهید قسمتی را که مطالعه کرده اند برای اعضاء گروه خود توضیح دهند دیگران نیز این کار را متقابلاً انجام دهند بعد از پایان هر قسمت معلم می تواند از چند نفر از دانش آموزان در تیم های مطالعاتی کلاس بخواهد مطالب مباحثه شده را برای دانش آموزان توضیح دهند (تدریس نمایند) برای تشویق بیشتر دانش آموزان بهتر است معلم به تدریس و توضیح آنان ارج نهد و نمره فعالیت برای آنان منظور دارد، همه قسمت های درس به این شیوه می تواند ابتداء مطالعه و سپس مباحثه شود بهتر است معلم برای هر قسمت وقت معینی در نظر گیرد تا از این فرصت به نحو مطلوب استفاده شود، در صورتیکه وقت اجازه دهد بهتر است معلم از تعدادی از دانش آموزان بخواهد مطالب را برای دانش آموزان کلاس توضیح دهند، به این ترتیب همه قسمت های درس در مدت زمانی که معلم تعیین می کند مطالعه و مباحثه می شود. معلم در پایان هر قسمت می تواند مطالب را در مدت کوتاهی جمع بندی کند و به پاسخ سؤالات مطرح شده بپردازد، در حین انجام کار معلم باید بر کار گروه ها نظارت داشته باشد زمان را مرتب پیگیری کند و به آنان اعلام نماید، با درخواست گروه ها می تواند وقت و زمان بیشتری به آنان دهد، هنگام مباحثه بهتر است صندلی ها رخ به رخ مقابل هم باشند و گروه ها کمی با هم فاصله داشته باشند، ارزشیابی هر درس بهتر است در پایان درس و در جلسات بعدی باشد، در این روش ارزشیابی می تواند به شیوه همیاری و یا شفاهی باشد.

تدریس به روش داستانگویی

معلم می تواند با بهره گیری از داستانهای زیبا فطرت خدانشناسی دانش آموزان را با صفاتی همچون عظمت، بخشندگی، مهربانی، دانایی و توانایی خداوند آشنا سازد و زمینه تقویت خدا باوری را در او ایجاد نماید، برای اینکه خدانشناسی فطری قوت و قوام بیشتری پیدا کند، می توان از داستان ها و تمثیل های مناسبی مانند نمونه زیر بهره برد:

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

- بحث و گفتگوی حضرت ابراهیم (ع) با نمرود، زمانی که نمرود ادعای خدایی کرد و تمام صفات الهی را به خود نسبت داد، ابراهیم (ع) با خاطری مطمئن و بیانی ساده در پاسخ او گفت: پروردگار من کسی است که جان می بخشد و جان می ستاند تنها اوست که مردم را به وجود می آورد و می میراند و عوالم بی شمار می آفریند و آن را تا پایان عمر مقرر و اجل مقدرش بر پا می دارد. نمرود که سرمست غرور خود بود گفت: من نیز هر که را اراده کنم عفو می کنم و جان در بدن او باقی می گذارم و هر که را بخواهم با فرمان خود جان را از او می گیرم. در اینجا ابراهیم (ع) استدلال دیگر کرد و گفت: خدای من خورشید را هر صبح از شرق طلوع می دهد اگر حکومت جهان هستی به دست و قدرت توست آن را از مغرب طالع کن. در اینجا او مبهوت و خاموش ماند و همگان در یافتند که او شایسته خدایی نیست و خالق این عالم تنها خداست.

- محاجه ابراهیم (ع) با بت پرستان و شکستن بت بزرگ، محاجه او با ستاره پرستان، ماه و خورشید پرستان و استدلال پیر زن با چرخ نخ ریزی در حضور پیامبران اسلام (ص) از جمله دیگر مطالب مناسب در این زمینه می باشد.

- شنیدن قصه های حیواناتی که در قرآن، آن هم با بیانی ساده باعث خواهد شد که نونهالان و نوباوگان ما از همان کودکی انس و علاقه خاصی به قرآن کریم پیداکنند.

از طریق قصه و داستان کودک و نوجوان با بسیاری از ارزشهای اخلاقی مانند: پایداری، شجاعت، نو دوستی، امیداری، آزادی، جوانمردی، دفاع از حق و حقیقت، استقامت در مقابل زور و ستم آشنا می شوند که در واقع هسته مرکزی قصه و داستان ها را تشکیل می دهند.

در واقع پرورش حس زیبایی شناسی در کودک، متوجه ساختن کودک به دنیایی که اطرافش را فرا گرفته، پرورش عادت مفید در کودک، تشویق حس استقلال طلبی و خلاقیت کودک هدف های اصلی قصه های خوب برای کودکان می باشد.

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

به طور کلی قصه و داستان به شرطی که درست انتخاب گردد ، بیش از سایر وسایل تربیتی در رفتار کودک تاثیر می گذارد .

ارزش تربیتی قصه گویی را می توان چنین خلاصه کرد .

۱- سرگرمی ۲- افزایش تجارت کودکان ۳- توسعه ی تفکر تخیل و تمرکز ۴- آشنایی با مشکلات و شهامت ها ۵- افزایش معلومات و توسعه ی اطلاعات عمومی ۶- پرورش عزت نفس ، جرأت ورزی و شهامت ۷- قدرت بیان و تکلم ۸- پرورش ذوق هنری .

چون اسلام این تمایل افراد را به داستان و تاثیر افسونگر داستان را در دل ها مؤثر می داند آن را به عنوان وسیله ای برای تربیت و قوام جان ها در استخدام می گیرد .

انواع داستان هایی را که اسلام در نظر می گیرد : داستان تاریخی با مقاصد و جاها و اشخاص . پیشامد های واقعی ، داستان واقعی که نمونه های مختلفی از حالات و خصوصیات بشری را عرضه می دارد . حال خواه این نمونه از بشریت واقعیت داشته ، خواه شخصی باشد . همچنین داستان های تمثیلی را هم که بذاته واقعیتی ندارد ولی ممکن است در لحظه ای از لحظات زندگی یا روزی از روزگاران پیش آید مورد استفاده قرار می دهد .

قصه ها در طول تاریخ با توجه به نوع قصه و محل اجرای آن انواع مختلفی یافته است که مهم ترین آنها عبارتند : نقالی ، قصه های قومی ، مذهبی ، تماشاخانه ای ، کتابخانه ای و موسسه ای .

معلم دینی می تواند از روش داستانگویی بخصوص در آیاتی که سخنی از پیامبران به میان آمده است مانند آیات درس دوم که سرگذشت حضرت ابراهیم (ع) را بیان می کنند و یا جاهایی دیگر در حین توضیح آیات بهره گیرد

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

روش نمایشنامه ای

کودکان ذاتاً استعداد نمایش دادن دارند و معلمی که از روش نمایش خلاق استفاده می کند، شاید چیزی که اساساً برای کودک غریب یا دشوار باشد به او نمی آموزد بلکه دست اندرکاران آموزش معتقدند که نمایش خلاق، یک شیوه اساسی یادگیری است و از طریق آن موضوع ها به شیوه ای ملموس تر به کار گرفته می شود. در برنامه های مذهبی از نمایش خلاق به عنوان شیوه ای مؤثر در آموزش ادبیات مذهبی و رفتارهای اخلاقی استفاده شده است. می توان موضوع های مختلف دینی، فرازهایی از زندگی ائمه معصومین، بزرگان دین، شهدا و ایثارگران و موارد مرتبط با ارزش های مذهبی و تعالیم اسلامی را در قالب برنامه های نمایشی در سطح کلاس و مدرسه اجرا کرد.

معلم محترم دینی و قرآن می تواند دانش آموزان هنرمند و خلاق کلاس را شناسایی کند قصه های قرآنی درس چون داستان حضرت ابراهیم (ع) مواجهه او با بت پرستان و یا داستانهایی از زندگانی پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع) را گزینش نموده، با نظارت و راهنمایی هایش نقش های گروه نمایش را تقسیم کند، در این راستا همکاری او با مربی پرورشی دبیرستان می تواند نتایج بهتری را بدنبال داشته باشد، از گروه های نمایش می توان در مناسبت های مختلف ایام الله سالروز ولادت و شهادت ائمه معصومین (ع) و تولد و وفات بزرگان دین می توان بهره برد و از مشارکت فکری و علمی و ابتکار و خلاقیت دانش آموزان می توان در این مناسبت ها نهایت استفاده را نمود و این مراسم ها را با جاذبه و شور و هیجان بیشتری بر گزار نمود.

روش الگویی

در اسلام تنها گفتار زیبا و دلفریب نمی تواند انسان را الگوی دیگران قرار دهد بلکه این عمل است که الگو ساز است.

امام صادق (ع) فرمود: ((کونوا دعاه الناس باعمالکم و لا تکنوا دعاه با لسنکتکم)).

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

مردم را با رفتار به حق ، رهبری کن نه با زبان خویش .

خدای متعال پیامبر اکرم (ص) را به عنوان اسوه تمام جهانیان معرفی کرده است .

((لقد کان لکم فی رسول الله اسوه حسنه)) مسلماً برای شما در زندگی رسول خدا (ص) سر مشق نیکویی بود .

روش الگویی یکی از روش های آموزش غیر مستقیم به دانش آموزان است در این روش دانش آموزان ارزشهای اخلاقی و تربیتی را از اعمال و رفتار معلم خود عیناً مشاهده می کنند و آنها را می آموزند ، شخصیت معلم باید به گونه ای باشد که دانش آموزان بطور ملموس و عینی ، صداقت در گفتار ، صبر و تقوی در رفتار ، محبت و دوستی ، بشاش بودن و گشاده رویی و عفو و گذشت در عمل را در او مشاهده کنند .

معلم باید اهل عفو و گذشت به هنگام مشاهده خطاها باشد قلبش خالی از بغض و کینه ، حسادت و خود پسندی و عجب و ریا باشد . اهل عیب جویی نباشد ، به دانش آموزان احترام بگذارد و آنان را مورد تکریم قرار دهد ، عبادتش خالص برای رضای خدا و خالی از هر گونه ریا و خود نمایی باشد ، دارای وجدان کاری و نظم انضباط در کارهایش باشد .

از لحاظ فردی دارای ظاهری آراسته به سلامت جسم و بهداشت خود توجه کند در کلام و سخن گویشی فصیح و روان داشته باشد به ورزش مسافرت اهمیت دهد در رشته ای که تدریس می کند اطلاعات جامع و کافی داشته باشد مجال تفکر و پرسش را به دانش آموزان بدهد بتواند با دانش آموزان بخوبی ارتباط برقرار کند مسئولیت پذیر باشد اهل مطالعه و دانش افزایی باشد اشتباهاتش را بپذیرد و برای رفع آنها تلاش کند و بطور کلی شخصیت معلم تجسم و نمایانگر خوبی و صفات بارز یک شخصیت قرآنی و مومن باشد به گونه ای که دانش آموزان آرزو کنند مثل او باشند که این خود درس خوبی ها و زیبایی ها را به دانش آموزان می دهد چرا که دانش آموزان ارزش های والای انسانی را در وجود او مشاهده می کنند درس دینداری و اخلاق اسلامی را یاد می گیرند.

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید www.asebankafinet.ir

روش گردش علمی:

خداوند در قرآن از ما می خواهد که در روی زمین مسافرت کنیم و آثار علم و قدرت بی نظیر خداوند را مشاهده نمائیم و درس دینداری را بیاموزیم زیرا با تفکر و تامل در جلوه های علم و حکمت و زیبایی های جهان طبیعت به منشاء و مبداء زیبایی ها و خوبی ها بیشتر توجه کرده و ایمان تقوی و دینداری مان نسبت به خدا و خالق خوبی ها و زیبایی ها بیشتر خواهد شد درس زندگی را بدرستی خواهیم آموخت. معلم دینی و قرآن می تواند با کمک مدیریت آموزشگاه شرایطی را به وجود آورد تا دانش آموزان از این فرصت بهره کافی را ببرند ، خود همراه آنها به دشت و صحرا رفته و زیبایی های طبیعت را لمس کرده بنگرند و ایمانشان را نسبت به آیات خدا بیشتر کنند معلم با طرح پرسش و پاسخ هایی زمینه آشنایی دانش آموزان را با آیات و نشانه های خداوند در عالم هستی فراهم آورده آیاتی از قرآن را که توجه ما را به نشانه های خداوند در جهان طبیعت جلب می کند را برای آنان تلاوت نماید و آنان را به تامل و تدبر در معانی و مفاهیم آن آیات دعوت نماید که در اینجا به ذکر چند آیه از آیات قرآن و حدیثی از حضرت علی (ع) اکتفاء می نمائیم.

خداوند در آیه ۵۳ سوره فصلت می فرماید:

((سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ)) .

ما آیات قدرت و حکمت خود را در آفاق جهان و نفوس بندگان کاملاً هویدا و روشن می گردانیم تا ظاهر و آشکار شود که خدا قیامت و رسالتش بر حق است آیا ای رسول (همین حقیقت که) بر همه موجودات عالم پیدا و گواه است کافی نیست.

و در آیه ۱۷ تا ۲۰ سوره غاشیه می فرماید:

((أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ)) .

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

آیا به شتر نمی نگرند که چگونه آفریده شد و به آسمان که چگونه بر افراشته شد و به کوه ها که چگونه بر سطح زمین کوبیده شد و به زمین که چگونه گسترده شد؟

و حضرت علی (ع) می فرماید: ((اَلتَّفَكُّرُ فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عِبَادَةُ الْمُخْلِصِينَ)) .

اندیشیدن در آسمانها و زمین عبادت مخلصان و بندگان شایسته خداست.

روش تدریس : بارش یا طوفان فکری

تعریف بارش فکری : ((اجرای فن و گردهمایی ای که از طریق آن عده ای می کوشند برای یک مسئله بخصوص با انباشتن تمام افکار و اندیشه هایی که همان جا وسیله ی اعضاء ارائه می گردد راه حلی بیابند)).

این روش را به دو طریق می توان اجرا کرد :

الف) در کلاس   ب) در منزل

الف) در کلاس - معلم دانش آموزان را به گروه های سه الی شش نفری تقسیم می کند سئوالی را در رابطه با هدف اصلی درس مطرح می کند و از دانش آموزان می خواهد هر کدام جداگانه به همه درس رجوع کنند و جواب آن را پیدا کنند .

بعد از آن چند دقیقه به آنها فرصت می دهد که با هم بحث کنند و نظرات خود را در مورد پاسخ سئوال مورد نظر به همدیگر ارائه دهند سپس بطور تصادفی از هر گروه یک نفر را انتخاب می کند و از آنها می خواهد پاسخ را برای دانش آموزان توضیح دهد ، ممکن است معلم برای اینکه در کلاس بتواند حداکثر از وقت بطور صحیح استفاده کند از تعدادی از گروه ها پاسخ سئوال مطرح شده را بخواهد البته در این روش معلم باید برای پاسخ یک سئوال اساسی درس پانزده دقیقه به آنها فرصت مطالعه دهد و ده دقیقه نیز فرصت تبادل نظر دهد و هفت دقیقه نیز فرصت پاسخ به سئوال مطرح شده را به گروه ها دهد بعد از آن معلم به طرح سئوال دیگری که در مرتبه پایین تری نسبت به سئوال اول قرار دارد می پردازد و به همین ترتیب گروه ها به مطالعه و تبادل نظر می پردازند و

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir مراجعه کنید.

معلم از تعدادی دیگر بطور تصادفی سؤال می کند و پاسخ را آنها برای هم کلاسی های خود توضیح می دهند معلم می بایستی از گروه هایی که در مرحله اول هم پاسخ داده اند بپرسد تا دانش آموزان احساس نکنند که معلم محترم دیگر از آنها نمی پرسد و همه مشغول مطالعه شوند معلم می تواند بنا به حجم درس خود وقت را تنظیم کند معمولاً به سؤال اول چون دانش آموزان همه درس را مطالعه می کنند وقت بیشتری دهد و به سؤالات دیگر ، چون درس همینطور ، برای یافتن سؤالات مرتب مطالعه شده وقت کمتری دهد به این ترتیب معلم با طرح سؤالاتی و وقت مناسب به مطالعه و تبادل نظر و پاسخ آنها دادن همه درس مطالعه می شود و سؤالات اساسی درس نیز یکی پس از دیگری مطرح و پاسخ آنها پیدا و توسط خود دانش آموزان توضیح داده می شود و درس در واقع توسط خود دانش آموزان تدریس و ارائه و پاسخ سؤالات اساسی درس داده می شود به عنوان مثال در درس چهارم دین و زندگی (۱) در مرحله اول دبیر محترم این سؤال را مطرح می کند در میان هدف های اصلی برترین و کامل ترین هدف کدام است و از دانش آموزان می خواهد ظرف پانزده دقیقه همه درس را مطالعه کنند و به آن پاسخ دهند بعد از آنکه دانش آموزان درس را مطالعه کردند و پاسخ آن را در ص ۳۵ درس نزدیکی و تقرب به خداوند یافتند در مرحله دوم این سؤال مطرح می شود چرا شایسته است که تنها تقرب و نزدیکی به خدای بزرگ مقصد و هدف نهایی انسان باشد که این بار وقت کمتری نصف وقت مرحله اول به آنها فرصت داده می شود و جواب آن را در ص ۳۶ کتاب چون انسان دارای روحی بی نهایت طلب و پایان ناپذیر است و خوبی ها را به صورت بی پایان می خواهد بنابر این به هدف های محدود و پایان پذیر راضی نمی شود پس تنها تقرب و نزدیکی به خدای بزرگ باید مقصد نهایی او باشد

در مرحله سوم سؤال دیگری چرا حضرت ابراهیم (ع) پس از مشاهده ظهور و افول ماه و ستاره و خورشید فرمود: من آنچه را که افول می کند دوست ندارم این بار معلم می تواند وقت کمتری حدود ۴ دقیقه وقت مطالعه به دانش آموزان دهد و وقت تبادل نظر را نیز کم کند و پاسخ آن را در همان ص ۳۶ ایشان به مردم آموخت که نباید در زندگی به هدفی دل بست که گذراست و پایان می پذیرد بلکه باید روی بسوی کرد که سرچشمه خوبی ها و

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید.

زیبایی هاست لذا برترین و بهترین محبوب و مقصود انسان است به این ترتیب می توان به آنها فرصت داد جواب سئوالات را نیز به آیات ربط داد و از آنها بخواهیم در مفاهیم آیات تدبر و تامل کنند و پاسخ سئوالاتی را که مطرح می شود به آیات نیز پیوند دهند به این ترتیب با طرح سئوالات متوالی و فرصت مطالعه به آنها دادن و تبادل نظر آنها با هم به همه سئوالات درس پاسخ داده می شود در پایان دبیر محترم می تواند از دانش آموزان و گروه های مطالعاتی بخواهد به ترتیب پیام های اصلی درس را یکی پس از دیگری استخراج نمایند و از چند نفر از دانش آموزان بخواهد به ترتیب آنها را قرائت و یا بر روی تابلو بنویسند.

ب) در منزل: روش اجرای تدریس در منزل به این شکل است که دبیر محترم سئوالاتی را در درس مطرح می کند و از دانش آموزان می خواهد با مراجعه به همان درس و مطالعه تفسیر آیات درس مربوطه با توجه به مثلا تفسیر نمونه پاسخ سئوالات مطرح شده را توضیح دهند و بتواند بین تفسیر آیات درسی و درس ارتباط منطقی برقرار کنند و جواب سئوالات را با توجه به هم متن درس و هم تفسیر آیات بدهند و در جلسه بعد معلم می تواند بطور تصادفی از هر گروه یک نفر را انتخاب کند و از او بخواهد جلوی کلاس آمده و پاسخ مثلا سئوال اول را با توجه به تفسیر آیات و متن درس با ذکر دلیل توضیح دهد البته دبیر محترم می تواند ۱۵ الی ۲۰ دقیقه اول ساعت را به منظور بحث و تبادل نظر، به گروه ها فرصت دهد و پس از اتمام بحث و تبادل نظر اعضای گروه ها با هم، به ترتیب به پاسخ و توضیح سئوالات بپردازند چون انتخاب هر نفر بصورت تصادفی است دبیر محترم می تواند نمره ای برای همه اعضای گروه منظور نماید. پس از توضیح و پاسخ همه سئوالات دبیر محترم با کمک چند نفر از اعضای گروه ها می تواند به ترتیب پیام های اصلی درس را جلوی تابلو بنویسد.

روش تلفیقی:

یکی از روش های تدریس روش تلفیقی است این روش روشی متنوع است و می تواند برای دانش آموزان جذاب باشد بطوری که دانش آموزان احساسی خستگی و کسالت در کلاس نکنند در این روش معلم تدریسش را آمیخته

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir مراجعه کنید.

به روش های متنوع دیگر می کند مثلاً در تدریس از توضیح، شعر، داستان، ضرب المثل، نمایش، پرسش و پاسخ و .... استفاده می کند بطوریکه کلاسی جذاب گیرا و شیرین را برای دانش آموزان بوجود خواهد آورد. بدین ترتیب معلم در تدریس از روش های دیگر نیز بهره می گیرد این روش اگر در کلاس درست انجام شود دانش آموزان احساس شادابی و علاقه و انگیزه شان نسبت به کلاس و درس بیشتر خواهد شد در این روش هر چه تسلط معلم به درس و ذوق و هنری او در رابطه با بکارگیری فن هنر به عنوان مثال شعر - ضرب المثل - سخنرانی جذاب و شمرده و گیرا و یا تلاوت آیات به صوت نیکو و هنر خوشنویسی و ارائه مطالب بر روی تابلو با خط زیبا بیشتر باشد موفقیت او بیشتر است البته چون این روش روشی متنوع و تلفیقی است از همه روشها معلم محترم می تواند از روش های فعال دیگر چون پرسش و پاسخ و یا روش همیاری در کلاس نیز بهره گیرد و بخش هایی از درس را به این روشها تدریس نماید در این روش هر چند ممکن است نقش اصلی را در تدریس معلم ایفاء نماید ولی چون او از همه روشها بهره می گیرد کلاسش می تواند متنوع و جذاب باشد.

مهم ترین ویژگی های روش های تدریس فعال در دینی و الهیات :

۱- در روش های فعال تدریس یادگیری عبارت است از : ((تغییرات تجربه بر اثر رفتار یاد گیرنده و کسب ساخت جدیدی از عملیات ذهنی)) . در این روش ها یادگیری تابع تحول ذهنی کودک است . و تحول روانی توضیح دهنده یادگیری است . (کریمی ۱۳۷۳)

۲- یادگیری در روش های فعال تدریس بر پایه اکتشاف و استقرار است و لذا در این روش ها چگونه یاد گرفتن مهم تر از چه یاد گرفتن است در روش های تعاملی دانش آموزان روش یاد گرفتن را نیز یاد می گیرند.

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir مراجعه کنید

۳- ماهیت یادگیری ، تعاملی است خلاق که بدون وقفه بین دانش آموز و موقعیت آموزشی در جریان است . همان طور که پیازه نشان داد بیش تر آموخته های مهم ما حاصل تعامل با دیگران است . در روش های فعال تدریس آنچه دانش آموزان انجام می دهند سبب یادگیری می شود یادگیرنده بر اثر تاثیر خود بر محیط واکنش فعال در برابر عمل محیط به پیشرفت دست می یابند.

۴- معلمان فعالیت های یادگیری از طریق تعاملی را به گونه ای سازمان می دهند که دانش آموزان حقیقتاً به یکدیگر وابسته باشند و هیچیک از اعضاء گروه نمی تواند موفق شود مگر که تمام اعضا موفق شوند . شعار کلاس تعاملی و همیاری این است : ((یا همه نجات می یابیم یا همه غرق می شویم)) (الیس و والن ۱۳۷۹)
لذا در این روش جنبه های منفی رقابت دانش آموزان از بین می رود.

۵- یادگیری واقعی در این روش ها عبارت است از : ((فرایند تغییر دادن ادراکات جدید برای هم خوان کردن آنها با ساخت های شناختی فعلی از یک سو و تغییر دادن ساخت های شناختی برای هم خوان کردن آن با ادراکات جدید.))

۶- یادگیرنده منبع اصلی تحول خویشتن است . یادگیری فعالیتی است که از فراگیرنده سر می زند و دائماً در حال تحول است . و لذا یادگیرنده هم تجربه را تغییر می دهد. و هم خود را بر اساس تجربه تغییر می دهد .

۷- فرایند یادگیری در زمان انجام دادن فعالیت دانش آموزان فرایندی خود گردان - خود فرمان - خود نظم جو و خود رهبر است.

۸- در روش های فعال تدریس یادگیری از ثبات و پایداری بیشتری برخوردار است.
دانش آموزان اغلب در سطوح بالاتر حیطه شناختی درگیر می شوند و اکتسابات یادگیرنده در عمق حیطه های عاطفی و رفتاری نیز رسوخ می کند . دیوید جانسون (۱۹۸۹) معتقد است : وقتی آنچه را فرا می گیرید برای

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت www.asebankafinet.ir مراجعه کنید.

دیگری توضیح دهید یادگیری شما بسیار بیشتر از زمانی است که یادگیری فقط از طریق گوش کردن یا خواندن چیزی به تنهایی انجام می شود.

۹- در تدریس تعاملی بیشتر بر انتخاب آزاد معیارها و ارزشها برای رسیدن به حقایق علمی - اجتماعی بر اساس فعالیتی مردم سالارانه تاکید می شود. لذا سه اصل آزادی مسئولیت و انتخاب نقش اساسی در این روشها بازی می کنند. (شعبانی-۱۳۸۲)

۱۰- در تدریس فعال و تعاملی هدف کسب حقایق علمی از طریق تحقیق و تفکر و مباحثه و استدلال منطقی اصلاح و تقویت درک و فهم مهارتهای تفکر است روشهای تعاملی فرصت مناسبی برای یادگیرندهها ایجاد می کنند تا بتوانند بر تجربههای خود بازتاب داشته باشند و در نتیجه قادر شوند تا تضادهای بین فهم و درکهای موجود خود را با تجربههای جدید حل کنند و فهم و درکهای بدیل را در نظر بگیرند. (لانیال لاکروس ۱۳۸۳).

۱۱- روشهای تدریس فعال به اصلاح و تقویت مهارتهای همکاری و احترام به اندیشههای دیگران پرورش تفکر انتقادی و تحمل اندیشههای مخالف منتهی می گردد. وقتی دانش آموزان با ویژگیهای مختلف در یک گروه کاری برای یک هدف مشترک کار می کنند آنها نسبت به یکدیگر علاقه و احترام پیدا می کنند. یادگیری از طریق همیاری از سویی باعث افزایش پذیرش اجتماعی می شود و از سوی دیگر روابط دوستانه بین دانش آموزان را افزایش می دهد. (رابرت سالوین ۱۹۹۰)

۱۲- یادگیری از طریق روش فعال در پرورش اعتماد به نفس دانش آموزان بسیار مؤثر است دانش آموزان موفقیتها و حمایت را در گروه تجربه می کنند و زمانی که دانش آموزان دیگر از آنها سؤال می پرسند و به مشارکت آنها احتیاج دارند خود را با ارزش احساس می کنند.

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

۱۳- هم کوشی به وجود آمده در منظومه های مبتنی بر تشریک مساعی و تعامل بیش از محیط های مبتنی بر رقابت و فرد گرایی ایجاد انگیزش می کند. دانش آموزان در این روش ها به منظور رضایت درونی فعال شده و کمتر به مشوق های معلمان وابسته می شوند.

۱۴- مهارت های مهم زندگی نظیر صحبت کردن - گوش دادن - استدلال و حل مسأله از طریق تجارب تعاملی تقویت می شود. اگر برای مهارت های اجتماعی لازم برای یادگیری و کار مؤثر و مفید با دیگران ارزش قائل هستیم باید از طریق روش های تعاملی این مهارت های اجتماعی را آموزش دهیم و انگیزه استفاده از این مهارت را ایجاد کنیم.

۱۵- حاصل مطالعات پژوهشی بسیاری نشانگر این امر است که یادگیری از طریق همیاری نسبت به یادگیری انفرادی و یا رقابتی در افزایش موفقیت های تحصیلی کودکان به همراه رشد ادراک آنها مؤثر بوده است (دیوید جانسون ۱۹۸۹) در مقایسه با روش تدریس مستقیم روش فراگیری از راه همیاری کمک مؤثری در بالا بردن درصد موفقیت دانش آموزو به خصوص بالا بردن نمرات امتحان دارد (کامیاب ۱۳۷۴).

۱۶- از نظر دانش آموزان معلمی که از شیوه های یادگیری از طریق همیاری در آموزش استفاده می کند منصف تر از معلمی است که از این شیوه ها استفاده نمی کند و این معلم را بیش تر دوست دارند همچنین وقتی معلم از گروه های همیار استفاده می کند مدرسه را بیش تر دوست دارند. (دیوید جانسون ۱۹۸۸).

۱۷- استفاده اسلوب مند و مکرر از روش گروه های کوچک تاثیر مثبت عمیق بر فضای کلاس دارد کلاس تبدیل به جامعه ای از یاد گیرندگان می شود که به صورت فعال با هم کار می کنند تا دانش صلاحیت و لذت افراد را بالا ببرند. (نیل دیوسون - ۱۹۹۰).

با توجه به بند های ذکر شده می توان گفت: در این روش ها سه وجه پویا و فعال کاوش وحدت بخشیدن و تعالی در مرکز ثقل فعالیتها قرار دارند و از تعامل این سه وجه دانش آموزان در یک فرایند فعال فکری به دانش و معرفت

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

همراه با تعالی و ارزش می رسند . در چنین الگویی یادگیری یک فرایند تعاملی بین دانش آموزان و محیط با
غوطه ور شدن در تضاد ها و مسائل معما گونه است. کلاس درس معمولاً منعکس کننده کثرت گرایي بررسی
آزادانه مسائل و مناظره و مباحثه در باره تضادهای گوناگون موجود است . امید که فرهیختگان عرصه تعلیم و
تربیت با بکارگیری این روش ها به دانش آموزان یاد دهند که چگونه یاد بگیرند چرا که به قول آلبرت انیشتین
معلومات چیزی مرده است حال آنکه مدرسه با زندگان سرو کار دارد . (هفته نامه ی پیام آوران شماره ۱۱).

فروشگاه علمی آسمان

پیشنهادها

پیشنهاد می-گردد که سازمان تدوین کتب درسی، در تجدید نظر نسبت به اصلاح و یا تغییر محتوای کتاب-های
دین و زندگی که چند سالی از تدوین آنها می گذرد، اقدام نماید و در این رابطه توجه صاحب-نظران و برنامه-ریزان
درسی را به موارد زیر معطوف می دارد:

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

- ۱- قابل فهم نمودن مطالب کتاب ها به منظور امکان عملی شدن مطالب آنها در رفتار دانش-آموزان؛
- ۲- توجه به پدیده-ی جهانی شدن در عصر حاضر و پیامدها و تاثیراتی که این پدیده در نگرش دینی دانش-آموزان می گذارد؛
- ۳- کاربردی شدن موضوعات، مسائل و مطالب کتاب-ها به نحوی که نوجوانان بتوانند آنها را درک و هضم نمایند؛
- ۴- ارتباط منطقی محتوای دروس و پرسشهای اندیشه و تحقیق با اهداف مورد نظر مولفین کتب؛
- ۵- جذب معلمان علاقه-مند و آشنا به روشهای تدریس نوین که دارای بینش وسیع در امور مذهبی بوده و از توان و قدرت جاذبه بالائی برخوردار باشد؛
- ۶- تدوین کتاب-های با نام اخلاق اسلامی برای دانش-آموزان این مقطع تحصیلی برای هر چه بیشتر مأنوس کردن آنها با موضوعات اخلاقی فراموش شده.

فروشگاه
علمی
آسمان

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

پیشنهادها و راهکارها برای بهتر شدن تدریس دروس الهیات

الف) پیشنهاد به مسئولان و برنامه‌ریزان تعلیم و تربیت

۱. تهیه و تدوین کتاب‌ها یا جزوه‌های آموزشی توسط وزارت آموزش و پرورش برای تمام معلمان، به‌ویژه دبیران معارف اسلامی درباره شیوه‌های تعامل اخلاقی با دانش‌آموزان با تأکید بر نقش عمده خوش خلقی و حسن برخورد اخلاقی دبیران با دانش‌آموزان؛

۲. برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت برای دبیران معارف اسلامی درباره اهمیت تربیت اخلاقی.

ب) پیشنهاد به دبیران معارف اسلامی

۱. احترام به شخصیت دانش‌آموز و برخورد توأم با متانت و وقار با آنها و خودداری از توهین به شخصیت دانش‌آموزان؛

۲. خوش‌رویی با دانش‌آموز و مواجهه گرم و بشاش با آنان و پذیرفتن این حقیقت که دانش‌آموزان از دبیر خوشرو و خوش خلق الگوپذیری بیشتری دارند تا دبیر عبوس با چهره درهم و گرفته؛

۳. آموزش مفاهیم درسی و اخلاقی استفاده از گفتار متین، به دور از بیان کلمات و لغات لغو و بیانی رسا و شیرین؛

۴. تصحیح و بخشش خطاهای احتمالی دانش‌آموزان و سعی در کشف علت و ایجاد زمینه مناسب به‌منظور

جلوگیری از تکرار آنها؛

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی اسمان مراجعه کنید www.asebankafinet.ir

۵. توجه به چگونگی برخورد و تعامل اخلاقی دبیران با دانش‌آموزان در محیط خارج از دبیرستان به منزله یک

شاخص کلیدی در الگوبرداری اخلاقی در نظر دانش‌آموز؛

۶. سعی در مطالعه و علم‌آموزی و کسب مدارک علمی بالاتر و بالا بردن علم و اطلاعات خویش برای پاسخ‌گویی

به پرسش‌ها و شبهات دانش‌آموزان؛

۷. رعایت عدالت در امر تدریس، تشویق و تنبیه دانش‌آموزان و دوری از هرگونه تبعیض؛

۸. خوش‌قولی دبیران دین و زندگی؛

۹. رعایت نظم کاری؛

۱۰. هماهنگی گفتار با کردار؛

۱۱. نحوه رفتار دبیران با سایر همکاران، نوعی آموزش غیرمستقیم زندگی اجتماعی به شاگردان است و اینکه این

امر نزد دانش‌آموزان در الگوبرداری اخلاقی از وی تأثیر زیادی بر جای می‌گذارد.

۱۲. انجام فرایض و مناسک دینی، رعایت آداب و سنن دینی توسط دبیر و تعظیم شعائر و مراسم و احیای سنت‌های

اصیل مذهبی و استفاده شایسته و نوین از بزرگداشت ایام‌الله و اعیاد و مناسبت‌های اسلامی و پیراستن آنها از هر

گونه افراط و تفریط؛

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

۱۳. آغاز تدریس با استفاده از آیات و روایات دینی و جلب توجه دانش‌آموزان به اینکه کارها را باید با نام و یاد خدا و توسل به ائمه اطهار علیه‌السلام شروع کنند.

۱۴. استفاده از جملات ادبی و ضرب‌المثل‌ها؛ زیرا هدف تعلیم و تربیت دینی تنها ارائه اطلاعات و معارف دینی به دانش‌آموزان نیست. هدف آن است که دانش‌آموزان از آموخته‌های خود در موقعیت‌های مختلف زندگی روزمره استفاده کنند.

۱۵. رعایت بهداشت عمومی و فردی، همراه با آراستگی ظاهری و پوشیدن لباس‌های مرتب، تمیز و متناسب با شخصیت معلم دینی و قرآن.

این فایل فقط برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش ان با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

نتیجه گیری :

در این تحقیق سعی کردم به بیان تجربیات خودم در زمینه تدریس الهیات بپردازم . امید است که مورد استفاده
سایر همکاران گرامی قرار گیرد . به طور کلی رویکرد در تدریس دروس الهیات باید به سمتی رود که علاوه بر
ایجاد شور و نشاط در دانش آموزان ، بینش دینی آنها نیز زیاد شود .

فروشگاه علمی آسمان

این فایل فقط برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد و قایل ویرایش آن با قیمت فقط ۵ هزار تومان به سایت
فروشگاه علمی آسمان مراجعه کنید. www.asebankafinet.ir

منابع:

اعتصامی، محمد مهدی. کتاب معلم (راهنمای تدریس)، قرآن و تعلیمات دینی (۲)، چاپ دوم. تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران (۱۳۸۵).

ایمانی، محسن و مظفر، محمد. «تحلیل محتوای کتاب هدیه های آسمانی و کتاب کارپایه دوم دبستان چاپ سال ۱۳۸۱ در مقایسه با کتاب تعلیمات دینی چاپ سال ۱۳۸۰». فصل نامه نوآوری های آموزشی شماره ۷ سال سوم. بهار. ۱۳۸۳. ص ۱۴۲-۱۳۸۲

رهبری نژاد، یدالله. «بررسی شیوه های تدریس کتب فرهنگ اسلامی و تعلیمات دینی مقطع ابتدایی و مقایسه آن با روش تدریس فعال در مدارس شهر تهران». پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت معلم تهران. (۱۳۷۳)

سبحانی، جعفر. ایمان و آثار سازنده-ی آن. چاپ دوم. قم: مؤسسه امام صادق(ع). (۱۳۸۴)

کوی لوتان. آموزش و پرورش تطبیقی. ترجمه ی محمد یمینی دوزی سرخابی. تهران: انتشارات سمت. (۱۳۷۵)
عبدالکریمی، بیژن. «آسیب شناسی پاره-ای از مبانی نظری تعلیم و تربیت دینی در ایران». مجموعه مقالات همایش. (۱۳۸۲)

برتر اند راسل. تاریخ فلسفه غرب، مترجم نجف دریابندری، چاپ ششم: انتشارات کتاب پرواز. (۱۳۷۳)

مطهری، مرتضی. مقدمه-ایی بر جهان بینی اسلامی (انسان و ایمان). چاپ هفدهم. تهران: انتشارات صدرا. (۱۳۷۸)